

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petih vrst 4 1 D, od 10—15 petih vrst 4 1 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravitelstvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezna številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani		po pošti	
12 mesecev	...	Din 144—	Din 144—	Din 204—	...
6	...	72—	72—	132—	...
3	...	36—	36—	66—	...
1	...	12—	12—	22—	...

Pri morebitnem povišanju se imi daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 25% po nakazilu.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Hladne konstatacije.

Debata o reškem vprašanju je včeraj dosegla v narodni skupščini vrhunec. Še nikdar ni opozicija napadala vlade s tako besnostjo, kakor topot in navdse zanimivo je bilo preiskati, v čem tiče očitki, ki se v splošnih frazah in s tako nenavadno zagrizenostjo mečejo našim diplomatom v obraz.

Akt imenovanja vojaškega guvernerja od strani Italije je bilo nasilno dejanje, o katerem je lahko trditi, da se ne strinja z rapalsko pogodbo. Toda pri dejanjih in aktih ne gre za kritične trditve, marveč za to, ali so kazali naši interesi, da ga preprečimo in da se spustimo v vojaški spopad z Italijo. Tega očitka opozicija ni storila, znamenje, da je odobrila vladino stališče, da se ni preneglila z oboroženim nastopom in ki je zaenkrat vzela na znanje izjavo Italije, da z imenovanjem svojega vojaškega guvernerja ne misli izpremeniti pravnega položaja reškega vprašanja v okvirju rapalske pogodbe in da velja ta njena odredba samo vzpostavi javne varnosti na reškem teritoriju.

Opozicija je le ugovarjala, da bi bila morala vlada ukiniti nadaljne stike z Italijo in spor predložiti v razrešitev Društvu narodov in švicarskemu predsedniku. Na ta očitke je vlada odgovorila: Mi smo smatrali za oportuno, da poizkušamo vsa mirna sredstva, ki so nam na razpolago, in da šele potem, ko se pokaže, da je sporazum nemogoč, nastopimo pot, ki nam jo daje rapalska pogodba.

Naša vlada ni izdala rapalske pogodbe. Doselej je odklanjala v paritetni komisiji vsako solucijo, ki nam je bila na škodo. Pašić je včeraj znova potrdil: Mi od izvršitve rapalske pogodbe ne odstopimo! Nadaljeval je tudi: Mi smo izjavili, da smo pripravili nadaljevati pogajanja na podlagi te pogodbe. Ne vemo, ali bo mogoče priti do sporazuma, ali pa bomo morali iti na razsodišče. Sedaj je treba, da se sestane in dela paritetna komisija in ako se bo zedinila, se boste vi tukaj o tem posvetovali. V nasprotnem slučaju pa pojdemo pred Društvo narodov. Ako nobena odločba ne bo veljala, naj pride vojna.

V stališču naše vlade je doslednost in oportunist. Doslednost v zagovoru rapalske pogodbe in odklonu nasprotnih ital. predlogov. Oportunist v tem, da se za nasilni akt Italije ni preneglila in da si je pridržala pravico apela na Društvo narodov in predsednika švicarske republike.

Opozicija bi morala takl vladt dati enodušnost parlamenta in zaslonbo cele države. Vidimo in ugotavljamo pa, da se spričo usodnega dvoboja z Italijo za-

letava v njo z brezvestnimi in ničnostnimi očitki in da je vsebina njene kritike gola, prazna, strankarsko napihnjena opozicija. Italija poizkuša z vsemi sredstvi podvreči Jugoslavijo. Končno se je zatekla k nasilnemu incidentu z dne 17. sept. Vlada je odbila vojaški spopad z Italijo in na podlagi izrecnega zagotovila rimske vlade, da imenovanje ital. guvernerja ne pomenja izpremembe pravnega stanja rapalske pogodbe, sprejela nova pogajanja in odložila apel na Društvo narodov.

Tu bi bila državljanska dolžnost parlamenta, da s svoji diplomaciji enodušno ozadje celega naroda in da se Italiji predoči našo enoglasno obsodbo njene imperijalistične politike.

Opozicija brez poštenosti in vestnosti je največje zlo države. To smo izkusili tudi v ravnokar minuli reški debati. Zlo je to na znotraj, ker lomi enotno silo naroda, poguba je to na zunaj, ker predstavlja sovražnikom razdvojenega nasprotnika.

Telefonska in brzojavna poročila Reško vprašanje pred narodno skupščino.

Govor dr. Grisogona. — Izvajanja ministr. predsednika Pašiča in ministrov dr. Periča in Ninčiča. Zaupnica vladi.

— Beograd, 27. septembra. (Izv.) Za včerajšnje sejo narodne skupščine je vladalo v vseh političnih krogih veliko zanimanje, istotako tudi med diplomatmi, ki so se v polnem številu zbrali k seji v diplomatskih ložah. Pred početkom seje se je v skupščinski dvorani, v kuloarjih v klubovih prostorih opazila med poslanci velika napetost. Sejo je otvoril predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović ob 9.30 ter dal besedo poslanec dr. Grisogonu, da utemeljuje interpelacijo Ljube Davidovića in tovarišev o reškem vprašanju.

Demokrat dr. Grisogono je v daljšem govoru kritikoval delo vlade in njeno pasivnost z ozirom na reško vprašanje. Naglašal je, da je Italija štiri dni po ratifikaciji rapalske pogodbe pri Društvu narodov prevzela upravo Reke v svoje roke. Grajal je, zakaj ni vlada registrirala istotako tudi aneksov rapalske pogodbe, predvsem pismo Sforze, ter je poudarjal, da je proti takemu postopanju vlade ne samo vsa opozicija, temveč tudi del vladne večine. Vlada bi se morala poslužiti vseh pravic, katere ji dajejo rapalska pogodba in santsmargheritski dogovori, ter bi morala zahtevati od Društva narodov varstva, ko je Italija okupirala Reko in imenovala generala Giardinija za guvernerja, za kar ni imela nobene pravne podlage. Dr. Grisogono je navajal dogodke med 2. in 12. septembrom ter ugotovil, da je bilo pismo, ki ga je poslal podpredsednik reške konstituantne Depoli italijanskemu ministrskemu predsedniku, naročeno orožje v rokah italijanske vlade, da more z njimi v primeren času operirati. Dr. Grisogono odklanja nadaljna direktna pogajanja in pravi, da so nepotrebna. Edina pot, ki nam preostaja, je zahteva po posredovanju Društva narodov. Tekom petih let smo videli, da so vse intervencije Društva narodov potekle mirno in da ni nobena povzročila vojne. Dr. Grisogono je primerjal incident na Reki z onim na Krfu ter je naglašal, da je Grška izšla iz spora z Italijo kot diplomatska zmagovalka. Vlada mora pojasniti, ali pomenja postopanje Italije aneksijo Reke ali ne, in ali je to postopanje v skladu z rapalsko pogodbo. Prej je bilo na Reki 3000 vojakov, sedaj jih je pa 12.000. General Giardinio sklicuje sedaj reško konstituantno. Člani te konstituantne se njegovemu pozivu ne bodo odzvali, ker se nahaja ve-

lika večina v inozemstvu, ker nočejo imeti aneksije in ker se nočejo vrniti na Reko, da bi ne bili izročeni italijanskemu pritisku. Sami poslanci reške konstituantne izjavljajo, da nočejo žrtvovati svoje suverenosti. Mi imamo na Reko iste pravice, kakor italijanska vlada, zaradi česar bi morali poslati ravno tako svojega generala na Reko. (Pribečevje: »Naša vlada bi morala naročiti generalu Stefanoviću, da maršira na Reko.«) Dr. Velizar Janković: »Ali z 20.000 vojakov?« Grisogono nadaljuje: Brez vojske, ker izjavlja Italija, da je okupacija Reke prijateljski akt. Končno obtožuje govornik vlado, da je zanemarila bistvene interese naroda in države.

Minister za pravosodje dr. Ninko Perić je odgovarjal v imenu vlade na interpelacijo. Omenjal je, da je predgovornik početkom svojega odgovora naglašal, da prebivalstvo naše države ne želi vojne. Minister pravi, da ne ve točno za motivacijo, ki je vodila pri tem predgovorniku, da je to izjavil, vendar pa hoče tej izjavi posvetiti pozornost, ker je že sama na sebi s tem, da je padla beseda o vojni, velike važnosti in resnosti. Zato jo je treba preosietati z vso hladnokrvnostjo. Rapalska pogodba pravi v členu 4. da kraljevina SHS in kraljevina Italija popolnoma priznavata neodvisnost in svobodo države Reke in da se obvezujeta to oboestransko spoštovati. Člen 5. pravi, da se bodo meje ozemlja, o katerem je govor v posamičnih členih, določile na ozemlju po razmejitveni komisiji, v kateri imata država SHS in Italija vsaka polovico delegatov. V slučaju spora se ima zapešiti predsednik švicarske republike za razsodišče. V pogodbi ni določen noben rok, kdaj se ima to izvesti. Sele 23. oktobra 1922. se je sklenil sporazum, ki vsebuje podrobnejša določila o tem. V tem sporazumu se pravi, da se ima po izvršitvi evakuacije Sušaka, ki se ima izvesti po preteku petih dni od ratifikacije, sestaviti mešana komisija treh italijanskih in treh jugoslovenskih delegatov, katerim so pridruženi v pomoč eksperti. Za tem je čital minister dr. Perić klavzulo 1., 2., 3. in 4. santsmargheritskih dogovorov. (Pribečevje: »Torej je vse jasno in določeno!«) Tega, kar sem prečital od 23. oktobra 1922, vidite, kako težko je bilo delo komisije, in da je bil rok, določen na mesec dni, prekratek, vsled česar je bilo popolnoma naravno, da se je ta rok podaljšal. Komisija, ki je pričela svo-

je delo, ga je nadaljevala in vodila do gotovega dne. Svojega določenega roka ni imela, vprašanje pa je bilo toliko važno, da je smatrala vlada za potrebno, da da komisiji dovolj časa, da prouči celotni položaj in da ustvari soglasje med obema vladama. Delo kljub temu ni uspelo in se je uvidelo, da določena komisija ni mogla uspeti, da najde sporazum in sporazumno rešitev, vsled česar so se pogajanja preknila. Naša vlada je z ozirom na določbe rapalske pogodbe same in konvenciji registrirala pogodbo pri Društvu narodov. S tem je vlada pokazala dovolj jasno, po katerem potu namerava hoditi. Registriranje je izvršila tudi vlada kraljevine Italije. (Pribečevje: »Ali se je to zgodilo sporazumno?«) Kakor sem rekel, z registriranjem pogodbe je vlada jasno pokazala narodu, po katerem potu želi iti, ako se ne pride do sporazuma z Italijo. Ker pa je bilo že postavljeno vprašanje, ali ni med obema vladama mogoč sporazum, izjavljam, da je naša vlada izjavila svojo pripravljenost za sporazum. Vlada ni takoj pristopila k reševanju tega vprašanja pred mednarodni forum in ni zahtevala arbitraže, kar pa še ne pomenja, da se vlada odteka svojim pravicam. Sele, kadar bodo vsa sredstva za sporazum onemogočena, potem se bo šlo po onem potu, ki je že sam od sebe zahtevan v registriranju pogodbe. Med tem časom je vlada kraljevine Italije poslala generala Giardinija na Reko. Istočasno je italijanski odpravnik poslov izjavil v zunanjem ministrstvu, da ne pomenja imenovanje Giardinija na Reki nobene pravne izpremembe z oz. na sedanjih obstoječi položaj. (Smeh na levici.) Tudi Mussolini je izjavil, da ne pomenja imenovanje generala Giardinija na Reki nobene izpremembe v pogledu sedanjege statusa tega mesta. Ta korak se ima smatrati samo kot nujen ukrep proti morebitnim izpadom skrajnih elementov, ki so se začeli pojavljati zadnje dni. Istočasno je tudi naš poslanik v Rimu dobil uradno izjavo od Mussolinija, ki je izjavil, da pošilja na Reko generala Giardinija, kateremu daje polno moč za obranitev reda in miru v mestu, obenem da onemogoči resno gibanje, ki se je pojavilo na Reki od strani gotovih elementov. Italija ni tega izjavila samo nam, temveč vsemu svetu. Dobro veste, da se taka izjava ne more podcenjevati. Ako bi se kraljevina Italija ne razvala po dani izjavi, je tukaj mogoče posredovanje Društva narodov, ter bi morala Italija nositi vse posledice pred mednarodnim forumom. (Smeh in hrup.) Opozicija je želela v vseh teh resnih vprašanjih izjavo kralji vlade, medtem pa sama oviira, da se da ta izjava. Člani vlade so postopali primerno določbam obstoječih pogodb. Vladi ni znano, kar se trdi v stavljeni interpelaciji, da italijanska vlada že vnaprej odklanja vsako misel na arbitražo predsednika švicarske republike. Z registriranjem pogodbe sta obe vladi podali dokaz dobre volje, da hočeta spoštovati obstoječe pogodbeno obveznost. Nobena vlada nima pravice, da postopa brez sporazuma obeh strani. Arbitražo je določena kot skrajno sredstvo. Kraljevska vlada smatra za svojo dolžnost, odzvati se želji italijanske vlade in priti do nje. Imenovanje generala Giardinija je takega značaja, da bi onemogočilo delo pogajanj za eventualni sporazum. (Pribečevje: Na Reki ni radičalcev in Vas zato Reka malo interesira.) Tega vprašanja ne smatramo kot radikalnega ali demokratskega, temveč kot vprašanje vse naše države in našega naroda. (Odobranje.) Vlada posveča vsa

resnost reškemu vprašanju, ki ga tretira v tej smeri kakor zasluži, ker je življenjsko vprašanje naše države. Končno je izjavil minister upanje, da bo narodna skupščina odobrila del vlade in ji izrekla zaupanje.

Govor ministra dr. Periča so sprejeli radikalni poslanci z velikim odobravanjem. Za tem je govoril načelnik demokratskega kluba Ljuba Davidović, ki je ugotovil, da vlada ni dala z ozirom na važnost reškega vprašanja zadostnega odgovora. Naš parlament je eden izmed parlamentov na svetu, ki ga vlada najmanj obvešča o svoji zunanji politiki. Govornik je očital Nikoli Pašiču, da je imel, vodječ desetletja našo zunanjo politiko, malokdaj uspehe. Zunanja politika se vodi po geslu: Naj gre, kakor gre. Prej se je vodila, kakor je zahteval Duma, sedaj pa se vodi, kakor zahteva Rim. Vlada je sploh slabo poučena o tekočih zadevah. Med tem ko je zunanji minister dr. Ninčič svoječasno trdil, da je položaj zemljoradnikov na Bolgarskem ustaljen, je vlada zemljoradnikov že padla. Naši zastopniki v inozemstvu so sploh malo sposobni ter nezadostno poučeni o obstoječih razmerah. To je dokazal tudi poslanik Antonijević v Rimu. Izmed vseh zaveznikov se moremo naslanjati samo na Francijo in Češkoslovaško, v ostalem pa imamo na vseh straneh neprijatelje. Italija je med vsemi naš največji nacionalni nasprotnik. Ona nadaljuje avstrijsko politiko. Vsi želimo dobrih sosednih odnosov, toda zato so potrebne z obeh strani enake žrtve. Govornik je poudarjal, da uporablja Mussolini vsa sredstva, da bi čim več dobil od nas. Zahteva od naše vlade, naj zahteva od Italije, da spoštuje rapalsko pogodbo in ostale dogovore, ker zahteva to tudi naš narod. Mi hočemo mirno živeti in hočemo imeti močno vlado, ki bo znala voditi državne posle v interesu naroda, kateri ne bo služila država v strankarske namene, temveč katera bo služila kot stranka državi.

Ljuba Davidović je končal svoj govor opoldne, na kar se je sela prekinila ter je predsednik skupščine napovedal nadaljevanje za popoldne ob 16.30.

Prvi je popoldne govoril posl. dr. Holjanec, ki je ostro kritikoval vladno zunanjo politiko. Omenjal je nedavni sestanek Poincarrea, na katerem se je gotovo poleg ruhrskega vprašanja razpravljalo tudi o Reki. Znano je, da je Pašić zahteval pomoč od Poincarrea radi sporazuma z Italijo v reškem vprašanju. Kaj je Pašić dosegel v tem pogledu, vlada ni povedala. Vedeti bi bilo treba, ali odobravlja Francija in Anglija kršenje mednarodnih pogodb. Italijanske pretenzije je treba zavrniti in storiti nekaj za rešitev Hrvatov in Slovencev. Današnja vlada postopa tako, kakor da bi ne nasprotovala zločinom, ki so jih zakrivilli italijanski fašisti napram nam. Vlada je vedno popuščala in ni nikdar pokazala svoje avtoritete, ko je bilo treba braniti interese Hrvatov in Slovencev. Po rapalski pogodbi je dobila Italija velik del Slovencev in Hrvatov, kljub temu pa moramo sedaj mi sami braniti to pogodbo. Govornik je nadalje očital vladi, zakaj ni že poprej registrirala rapalske pogodbe. Kaj sodi italijanska vla-

Claude Farrère — prevel Miran Jarc: Civiliziranci.

Roman. 41

Ugajala mu je domislisa — ki sicer ni bila točna, da njegova ljubezen nalikuje ljubezni še zelo nedolžnega mladeniča. Kar pozabil je na svoje samoopazovanje, s čimur je sicer vedno bavil: živel je, ne da bi se opazoval. Ob tej novi igri pa se je naučil ceniti slast življenja. In čeprav je bilo njegovo grlo že precej izsušeno, vendarle se je radoval tega zanj novega okusa.

Z naslado je spoznal sveže veselje upov in sanj in slastno tesnobo, ki jo povzroča pojav ljubljenke. Sicer pa so bile njegove sanje preproste, njegove nade zmerne: nič drugega ni želel kot Sélysette-inega smehljanja in prijateljstva. Preveč malovrednih žensk je že ležalo v njegovi postelji in zato ni mogel želeeti, da bi tam videl tudi svoje edino božanstvo.

Kadar je Fierce obiskal to družino v vili v ulici Moiss — kamor se je napotil šestokrat in si izmislil mnogo pretvez, da je našel gospo Sylvo in njeno hčerko same doma — tedaj je šel skozi vedno odprto ograjo na vrt, ne da bi stopil v hišo.

Vsakokrat okrog četrh ure pred sprehodom je prišla gospa Sylva sedet pod banane na terasi, kjer je vdihavala čist zrak, ki so ga košata drevesa obdržala vedno svežega. Tu je Fierce vedno našel slepo gospo v istem naslanjaču iz bičevja; v starih rokah je vselej imela pletivo iz sive volne, poleg

pa je sedela njena verna in zvesta tovarišica gospodična Sylva, ki je z njo kramljala ali pa ji glasno čitala.

On jima je bil zdaj najboljši prijatelj, ki sta ga sprejeli z največjo radostjo in ki ni nikoli nadlegoval nežni razgovor hčerke in matere. Zanj sta pripravili stalen prostor, vabili sta ga na sprehod ali pa sta zaradi njega podaljšali zaupni in domači razgovor na vrtu tja v večer. On jima je pripovedoval razne novice in uvažali sta ga v resne ničnosti družinskega življenja; s Sélysette-o se je šalil z nagajivostjo, ki je izzivala iskrost in vedrost mlade deklice; slepa gospa pa je nad vse razgrinjala svojo mehko resnobo in nežno milino, kot jo očitujejo stare žene, ki so mnogo pretrpele, a si niso strganega srca zagrenile in ki sta jih žalost in odpoved še bolj dvignili in poplemenitili. Često jih je na vrtu že zalotila noč in gospa Sylva je prišla Fierce-a za roko, odpravili so se v hišo. Prižgali so svetiljke; nežna svetloba je dahnila Sélysette-i na lica svoj rdeče bisernine. Fierce je pred odhodom še zaprosil, naj mu odpro klavir. Gospodična Sylva ni bila nikaka velika umetnica, toda njen pravilen in preprost glas je zvenel tako čisto kot drhteče zlato.

Stare pesmi, ritmične legende; vse je bilo tako selško, a Fierce, ta podsmehljivec in izgubljenec, je poslušal te otroško nedolžne pripeve s takim genotjem, da so se mu rosile oči.

Ko se je povrnil v rjavo noč, se ga je polastila ožotnost, ki je bila tem težja, čim dalj je bil proč od drage mu hiše. Pot se mu je zdela dolga, noge

trudne; često je poklical zapoznel voz, da bi v tihih kočijci lažje sanjal in tedaj si je brez sramu priznal, da je vsa njegova sreča ostala tam zadaj, tam doli pri tej oboževani deklici, ki je ukradla njegovo srce. Daleč proč od nje — kako bi bilo zdaj zanj še življenje? Romanje brez smotra, nevredno, da ga spet znova začne.

Kitajska tanetnika — debela kantončona z lepimi kitami in belimi dokolenkami, ki se končujejo v črne nogavice s klobučevinastim stopalom — poslušata Fierce-a, ki jima naročuje v svoji sobici na Bayardu.

... Odrgrajta raz stene vso sivo svilo, tudi baržun mora proč; — namesto onega — pa postavita tole...

To je lahna, kitajska svila, modre barve z zelenimi odsevi; blago je iz Šang-Hajja. Fierce se je zelo potrudil, da je našel barvo, ki mu je popolnoma ugajala.

Ploskve pa obokvirita s tem...

Iz starih kitajskih oblik odrezani pag ali rokavi: na ozkem traku iz črne atlaste se gosti deset tisoč vezelih metuljev z modrimi krili, s krili v vseh možnih oblikah in modrinah v vseh odtenkih. Pri trgovcu v Cholomu se je gospodična Sylva za to zavzela.

Želje pa dobro prekrijte! Ali boste utegnili izvršiti delo do večera?

Prikimavanje, smehljaj na gladkih obrazih; vedno je mogoče storiti; v trgovskem življenju Kitajec ne pozna besede »nemogoče«.

»Pa pazita, da česa ne zamažeta! Koliko sem dolžan?«

Kratko izračunavanje, kratek razgovor v kantonskem narečju, iz čepa pogledajo zapiskniki iz svilenega papirja. Toliko in toliko je. Za ceno se ni za pogajati, kajti tu gre za nujno delo. Izkušeni Fierce ve to dobro. On je s pogoji zadovoljen in odide. Pri delu Kitajca nadzorovati je odveč. Izvršil bo vse, kot se je domenil in rajiše ne sprejme mezde, kot da bi moral poslušati očitke.

Zdaj se je siva soba preobrazila v modro — prav tako sijejo tudi Sélysette-ine oči. Z zadovoljstvom motri Fierce drugo mu barvo in sede k mizi. Knjige so odpte še na isti strani, kot jih je pustil; boleestno natančna Kitajca sta vsako stvar postavila spet na prav isto mesto nazaj.

To so knjige o taktiki, seznamki faz, razprave o nautiki. Iz aklenjenih predalov je Fierce vzel tajne načrte o baterijah in utrdbah; pred seboj je razgrnil mornarski zemljevid Donnalja in obrežja okrog sv. Jakoba.

Šlo je za načrt blokade: nikako zapovedano opravilo. Fierce proučuje sam zase iz domovinske skrbnosti, katera sredstva so najprimernejša za obrambo Saigona, če ga napade sovražnik.

Vsak naskok na Sv. Jakoba je brezupen, je zamrmlal. »tako početje bi bila očitvidna blaznost, ki bi jo hitro ugnali... Možno pa je izkrcanje na zahodu; — da. Torej bi morali že prvo noč razbiti blokado, — da, glavno je, da razbijemo blokado. Bomo li imeli dovolj torpednih rušilcev?«

ša o posredovanju Društva narodov, je naj- boljši dokaz imenovanja generala Giardinija. Nadalje je govornik kritikoval postopanje Pašiča in njegovo pismo Mussoliniju, čegar vsebina je neznana. Naglašal je, da spada vprašanje Reke pred mednarodni forum ter je zahteval, da se mora izvršiti rapalska pogodba, s čemer bi se vsaj deloma ohranile one pravice, ki so nam priznane po mednarodnih pogodbah.

Z ozirom na očitke opozicije se je nepričakovano oglašil k besedi ministrijski predsednik Nikola Pašič, ki je izjavil:

Zunanja politika je imela slabe in dobre uspehe in da bi ne bilo dobrih uspehov, bi gospodje narodni poslanci ne sedeli v skupščinskih klopeh. Pašič je nato opisaval zgodovino rapalske pogodbe, ki je bila posledica sporazuma z Italijo glede razmejitve. Naši zavezniki so želeli že prej, da bi se dosegel med našo državo in s Italijo sporazum, česar pa mi nismo hoteli, ker smo stali na stališču, da se morajo spoštovati pogodbe. Mi smo s svoje strani pogodbe tudi spoštovali. Ako bi poslušali Clemenceaua in Lloyd Georgea, ki sta posredovala v sporu med nami in Italijo, bi mi veliko več dosegli, ker se je njun predlog približeval znani Wilsonovi liniji. Mi smo to odklonili, take rešitve pa tudi ni hotela Italija. Jaz sem zagovarjal njun predlog in zato pozneje nisem mogel iti v Rapallo ter sem prepustil delo onim, ki so ga do tedaj vodili. Naši delegati niso uspeli pri sporazumu z Italijo, ali mi vsi smo odpravili d'Annunzija z Reke. Tega pa z reškimi fašisti in legionarji nismo mogli storiti. V reški skupščini je bila večina nasprotna aneksiji Reke po Italiji in je takoj zahtevala, naj se izvrši rapalska pogodba. To skušnino so razgnali oni, ki so ostali na Reki, legionarji in fašisti. Potem se je začela pogajanja v Opatiji in se je govorilo, da jih mi zavlačujemo ravno zato, ker imamo paritetno komisijo na Reki. Rapalska pogodba ni popolnoma izvršena. Delo paritetne komisije ni uspelo. Italija je zahtevala nekaj, česar rapalska pogodba ne določa in zato ni došlo do sporazuma, vsled česar smo bili prisiljeni, da branimo pogodbo. Prišlo je do tega, da smo registrirali rapalsko pogodbo pri Društvu narodov. Mi smo izjavili, da smo pripravljeni nadaljevati pogajanja na podlagi rapalske pogodbe. Ako bo došlo do sporazuma, se ne more vedeti, in če ne bo prišlo do sporazuma, se bo spravila zadeva pred Društvo narodov. Ako ne bomo došli tu do sporazuma, bomo zahtevali arbitražo, ker nečemo vojne. Odklopite Društva narodov naj bo taka ali taka, mi smo prisiljeni, da jo sprejmemo, ker bi v slučaju, ako bi tega ne storili, morali proglasiti vojno. Toda ta vojna bi bila naperjena tudi proti drugim zaveznikom, vsem narodom, ki so v Društvu narodov. Ugovori, da nismo skrbeli dovolj za svoje brate Slovence in Hrvate, ne drže. Naša vlada je vodila s Slovence in Hrvati jasne račune in zato odpadajo očitanja dr. Hohnjecu. Mislimi smo, da se bo s posredovanjem Wilsona mogla izvršiti razmejitev med Italijo in nami. To se ni zgodilo in končno smo zahtevali za zaščito naših bratov, naj se sprejme kot mejna črta, ki se je približuje Wilsonu. Potem je došel ultimatum od Lloyd Georgea in Clemenceaua, ki smo ga odklonili. Tako je prišlo tudi do razmejitve med Slovenijo in Avstrijo. Pjavilo se je vprašanje, kakšna meja naj se izvede in smo postavili kot princip narodnostno večino. Prepričani smo bili, da bo narod glasoval za Nemce ali za nas, pa smo zato hoteli, da bi Celovec in obe coni na Koroškem tvorili eno cono, proti čemur pa je bil delegat dr. Zolger. Koroško glasovalno ozemlje se je razdelilo v cono A in B. V coni A smo propadli in nato tudi v coni B, s čemer smo izgubili celo Koroško. Jaz ne dolžim nikogar, krivda je pri vseh. Pri pogajanjih z Italijo bomo zahtevali, da se zaščiti manjšina, ki so nacionalno jake. Nadalje je odgovorjal ministrijski predsednik dr. Hohnjecu glede solunskega pristanišča in rekel, da je Srbija imela zagotovljeno to pristanišče že pred vojno, vendar pa ga je kljub pogodbi dobila šele sedaj. Nikakor pa ne mislimo na to, da bi opustili en kraj v korist drugega. Mi ščitimo enako vse. To dokazuje tudi nota, poslana 1. 1915 Srbiji od zaveznikov, v kateri se nam ponuja, naj se odrečemo Hrvatski in Sloveniji, za kar bi se nam dalo bolgarsko ozemlje. Toda mi se ne odrečemo Hrvatom in Slovincem. Ako nismo dosegali imeli uspehov, je temu kriva londonska pogodba.

Pogajanja z Italijo niso prekinjena in se sedaj vodijo pogajanja, ali se naj paritetna komisija sporazume ali ne. V nasprotnem slučaju pojdemo pred Društvo narodov in če nas Društvo narodov ne bo zadovoljilo, kakor mislite, potem moremo pričeti s silo. Ako se nam zgodi pred društvom narodov krivica, smo prepričani, da bo prišel čas, ko se bo ta krivica popravila.

Govoru ministrijskega predsednika Pašiča so radikalci viharno ploskali. Med opozicijo pa je nastal velik hrup, ki se je šele polegel, ko se je oglašil k besedi v imenu zemljoradnikov Joca Jovanovič.

Posl. Joca Jovanovič je ugotovil, da je iz govora dr. Periča in predsednika vlade razvidno, da je reška država izgubljena. Veliko senzacija je vzbudilo čitanje besedila ultimata, ki ga je poslal Mussolini naši vladi in ki pravi, da se morajo takoj izvesti direktna pogajanja med nami in italijansko vlado za rešitev reškega vprašanja, in da naj naša država dobro premisli, kaj dela. Jovanovič je izjavil, da se ni treba začuditi, ako pride nekoga dne do vojne. Za tem je govoril socialni demokrat Nedeljko Divca, ki je ostro napadal vlado in ji očital, da se vzdržuje z glasovi pristaši Ferat bega in starega fevdalnega turškega režima, kakor tudi z glasovi 10 Nemcev brez vsakega principa.

Za tem je govoril minister za javna dela Uzunovič, ki je zavračal posl. Divca in polemiziral z demokrati.

Za Uzunovičem je govoril dr. Ilija Šumenkovič, ki je naglašal, da se ima Italija zahvaliti za svoje uspehe slabi zunanji politiki naše vlade, vsled česar je tudi izvršila na nas pritisk, da smo priznali okupacijo Reke kot akt sporazuma. Posebno senzacija je izzval govornik, ko je čital dokumente, iz katerih se jasno vidi, da bi se moglo reško vprašanje rešiti že v teku tega leta in sicer zelo ugodno za nas. Na uradne izjave italijanskih delegatov, zlasti Scialoje, da bi bilo najboljšo za Jugoslavijo, ako se sporazume z Italijo o razmejitvi, sta Pašič in dr. Ninčič molčala. K sestanku zaveznikov v San Remu, kjer se je hotela Reka izročiti nam, Pašič sploh ni prišel. Izgovarjal se je, da nima navodil, pozneje pa je bilo že prepoznano, ker je med tem rimska vlada že padla. Pašič je tudi kriv, da je paritetna komisija poslovala prepasasi, ko je pustil, da je Italija zavlačevala pogajanja. Tudi sta bila Pašič in Ninčič popolnoma neobveščena o položaju. Ko je došel na Reko general Giardinio, se je poročalo v radikalnih listih optimistično o naših diplomatskih uspehih. Mnogo je kriva tudi nesposobnost našega rnskega poslanika Antonijevića. Ta je sploh v mnogih slučajih vlado napačno obveščal o tekočih dogodkih. Če imamo takega poslanika, ni čudno to, kar se dogaja.

Med tem je nenadoma došel v parlament zunanji minister dr. Ninčič, ki se je ravno vrnil v Beograd. Po njegovem prihodu se je seja prekinila in nadaljevala ob 9. zvečer.

Po zopetni otvoritvi se je in govoru muslimana Balica se je oglašil k besedi zunanji minister dr. Ninčič, ki je začetkom govora zatrjeval, da je on edini minister, ki je točno obveščal parlament o svoji zunanji politiki. Nemožne pa je, da bi se parlament obveščal posebej o vsaki stvari, ki je še v teku. Opozicija strankarsko kritikuje zunanjo politiko, ki je pokazala že dobre uspehe. Kar se tiče rapalske ugovora, je zahteval od Italije, da se naj točno izvršuje. Takrat, ko se je sklepal rapalski sporazum, mi je Pašič svetoval, naj ne gre v Rapallo, da bi mu ne bilo treba prevzeti odgovornosti za krivico. (Ta izjava je vzbudila veliko razburjenje.) Za tem je zunanji minister obrtural odnošaje naše države s sosednimi. Povdarjal je, da je dolžnost naše in italijanske vlade, izvršitev rapalske pogodbe in da zasleduje naša vlada politiko dobrih odnošajev s sosednimi državami. Govor dr. Ninčiča je bil večkrat prekinjen s hrupnimi medklici.

Za tem je govoril demokrat Srdjan Budisavljevič, ki je ugotovil, da se z Italijo ne moremo dalje pogajati ter je zahteval, naj se predloži naš spor Društvu narodov. V imenu celokupne opozicije je predlagal nastopno resolucijo:

Narodna skupščina po pretresu povodom Interpelacije Ljube Davidovića in tovarišev o incidentu na Reki od 27. sept. ugotavlja, da kr. vlada v jadranskem vprašanju ni vodila politike s potrebnim odločnostjo, niti z zadostnim poznavanjem stvarnih razmer ter z neobhodo enodušnostjo glede vseh merodajnih činiteljev; da je vlada posebno v reškem vprašanju opustila vse, kar je bilo treba storiti, da se ohrani svoboda in neodvisnost Reke, za katero sta se naša država in kraljevina Italija v rapalski pogodbi slovesno obvezali, da jo bosta vestno spoštovali; da je z enostranskim aktom kraljevine Italije bila kršena rapalska pogodba ter zahteva, da se takoj storijo vsi koraki, do katerih imamo pravico po rapalski pogodbi in paktu Zveze narodov v cilju, da se povrne status quo ante in končno reško vprašanje reši v duhu obstojčih pogodb. Izjavljajoč nezupanje vladi, skupščina prehaja na dnevni red.

Za tem je govoril predsednik radikalnega kluba Marko Gjurčič, ki je odgovoril na napade opozicije ter naglašal, da že prošlost radikalne stranke lamči za bodočnost. Za tem je predlagal, naj narodna skupščina izreče zaupnico vladni politiki in preide na dnevni red.

Ministrijski predsednik Pašič je izjavil, da se zadovoljuje s prostim prehodom na dnevni red.

Ko je odredil predsednik Jovanovič glasovanje z vstajanjem o resoluciji radikalnega kluba, so demokrati, zemljoradniki, klerikalci, muslimani po glasovanju pričeli klicati: »Naša večina!« V parlamentu je nastala velika vznemirjenost in ker radikalci sami niso bili sigurni v tem trenutku, je predsednik odredil, naj poslanci, ki so za zaupnico vladi, vstanejo s sedežev. Vlada, radikalni poslanci in džemijet so pri tem vstali. Opozicija je klicala: »Vi ste v manjšini!« Končno je predsednik odredil polmensko glasovanje. Opazilo se je, da Nemci niso prisotni v skupščini in znak protesta proti vladi ker ni izpolnila obljub, danih Nemcem. Od opozicije je bilo odsotnih 13 članov, od katerih jih je bilo še 8 na včerajšnji seji skupščine. Za zaupnico so glasovali radikalci, džemijet, romunski poslanec, poslanec srbske stranke ter Radičeva disident. Ob 11.35 je predsednik skupščine objavil nastopni izid glasovanja: Za predlog o. Marka Gjurčiča in s tem za zaupnico vladi je glasovalo 113 poslancev proti pa 22 poslancev. Radikalci ga pri proglasitvi

glasovalnega izida pritrdili vladi ovacije, na kar je predsednik zaključil sejo in napovedal prihodnjo za petek 28. t. m. ob 9. do-

polodne z nastopnim dnevnim redom: nadaljevanje razprave zakonskega načrta o proračunskih dvanajstihah.

Bolgarska revolucija.

Uspehi komunistov in zemljoradnikov. — Pet vstaških armad. Prodiranje proti Sofiji.

— Beograd, 27. septembra. (Izv.) Poslednje vesti iz Sofije poročajo nadalje o uspehih komunistov in zemljoradnikov, med tem ko bolgarske vladne vesti to demantirajo in trdijo, da je vlada zadušila vstaško gibanje. Dogodki se razvijajo tako hitro, da naše oblasti niso mogle dobiti o položaju podrobneje pregleda. Zdi se, da so se 25. t. m. vsili spopadi po vsej Bolgarski in da se samo na progii Sofija in Caribrod niso vršili boji, ker ima ta del obkoljen vojska. Po posamnih mestih delohaja vojaštvo k vstajem. Od predčerašnjim se vršijo za Burgas in Varno hudi boji, vendar pa izid še ni znan. Včeraj je uspelo zemljoradnikom po hudem boju zavzeti najbližji kraj pred Sofijo vas Vakarevo. V boju je sodelovala tudi artiljerija ter so bile na obeh straneh velike izgube. Vas je zavzel major Jankov. Po zavzetju te vasi so se v bližini Sofije razvili hudi boji. Zanimivo je, da bolgarska vlada demantira te vesti, vendar pa jih bolgarski tisk objavlja, če tudi v blažji obliki. Zemljoradniki in komunisti razpolagajo s petimi dobro organiziranimi armadami. Orožje in municijo dobivajo iz inozemstva. Armadni poveljniki so Kalarov, Dimitrov, major Jankov, Ludskanov in Tatov. Major Jankov je doleden, da zavzame s svojo armado Sofijo. Kakor se zdi, so makedonstvarjuči v Sofiji dobili popolnoma vso oblast v svoje roke. List »Utro« poroča v svoji poslednji številki, da so se poslanci Angleške, Francije in Italije sestali dne na konferenco, na kateri so sklenili, da se popolnoma strinjajo s postopanjem Cankove vlade proti vstajem.

— Caribrod, 27. sept. (Izv.) Po vesteh iz Sofije so po predčerašnjih trenutnih

uspehih vladnih čet zmagali v boju pri vasi Vakarevo, ki se nahaja ne daleč od Sofije, komunisti in zemljoradniki. Revolucijonarno vojsko, ki se deli na pet armad, vodijo višji častniki, kateri so stopili na stran kontrarevolucijonarjev. Trdi se, da je poveljnik Jankov po zavzetju Vakareva izvršil razpored čet ter krenil proti Sofiji. Po doslej je nepotrjenih vesteh, ki so došle smoti ob 10, je Sofija obkoljena. Razširjajo se tudi nepotrjene vesti, da je Sofija že zavzeta.

— Beograd, 27. septembra. (Izv.) Med tem ko je bolgarska vlada zadušila vstaško gibanje v južni Bolgarski, se je isto razširilo v severni in severozapadni Bolgarski v veliko večjem obsegu. Velika je vest, ki je došla včeraj popoldne istočasno iz Caribroda in Bukarešte, torej z dveh nasprotnih strani v Beograd, da so vstaški zemljoradniki in komunisti zavzeli po ogroženi borbi pristanišče Varno in Burgas. Na ta način so revolucionarji dobili direktno zvezo z Rusijo, ki jih bo podpirala. Poroča se, da so boljševiki poslali preko Odesa v Varno velike množine vojnega gradiva.

— Beograd, 27. septembra. (Izv.) Nostanje ministristvo je dobilo včeraj skoraj vse sofijske liste, iz katerih je razvidno, da je v Bolgarski in polnem teku državljanska vojna. Bolgarska vlada izdaja vsak dan uradna poročila o stanju bojev z revolucionarji. Tako je predčerašnjim bilo to poročilo dolgo kakih 200 vrst, kjer opisuje boje iz posamnih okrajev. Poročilo priznava, da se vrše boji na vseh straneh. Nasteva tudi veliko število krajev, v katerih je bila proglašena sovjetska republika. Po vladnih poročilih je vlada upostavila povsod red.

PROKLAMACIJA NEMŠKE VLADE.

— Berlin, 26. sept. (Wolff.) Proklamacija na nemški narod glase ukinjive pasivnega odpora v Porurju, ki so jo podpisali prezident in vsi člani kabineta, se glasi tako-le:

»11. januarja so francoske in belgijske čete v nasprotju z zakonitostjo in pogodbo zaslede nemško Porurje. Od tedaj je Porurje in Porenje prenašalo bridko usodo. Nad 180 tisoč nemških moških, žensk, stavec in otrok je bilo pregnanih od doma. Milijoni Nemcev ne poznajo več polja o osebnih svobodah. Brezštevilna nasilja so spremljala okupacijo na njeni poti. Nad 100 sinov našega naroda je moralo žrtvovati svoje življenje, sto in sto pa jih leči še v ležah. Proti nezakonitosti okupacije se je dvignil čut zakonitosti in patrioizma. Prebivalstvo ni hotelo delati pod tuji mli bajoneti. Za to nemški državi v najtežjem času izkazano zvestobo in stanovitnost se zahvaljuje ves nemški narod.

Centralna vlada je storila vse potrebno, da po svojih močeh skrbi za trnce so-državljan. Državna sredstva so bila v to svrhu potrebna v vedno večji množini. Pretekli teden je dosegla podpora za Porurje in Porenje vsoto 3 1/2 milijonov, ta teden pa moramo računati s podvojitvijo te vsote. Nekdanje produkcije v Porurju in Porenju ni več. Gospodarsko življenje v zasedenih in nezasedenih krajih Nemčije je dezorganizirano. S strašno resnostjo grozi nevarnost, da bo uvedba dobre valute, vzdrževanje gospodarskega življenja in obenem tudi jamstvo za golo eksistenco nemogoča, ako bo še nadalje postopali tako, kakor do sedaj. Ta nevarnost mora biti tako v interesu Porurja in Porenja odstranjena. Da ohranimo narodu in državi življenje, stojmo danes pred bridko neobhodo, da prenehamo z bojem. Vemo, da zahtevamo s tem od prebivalstva zasedenih krajev še večjih moralnih žrtev, kakor doslej. Junaška je bila njihova borba, brezprimerno njihovo potrpljenje. Nikoli ne bomo pozabili, kaj so pretrpeli oni, ki so prenašali vse muke v zasedenem ozemlju, Nikoli ne bomo pozabili, kaj so žrtvovali oni, ki so raje zapustili svoj dom, kakor da bi prelomili zvestobo domovini.

Najsvetejša dolžnost centralne vlade je, skrbeti za to, da postanejo letniki znova svobodni in da se izgnanci povrne na svoja mesta. Pred vsemi gospodarskimi in materialnimi problemi stoji borba za te elementarne človeške pravice. Nemčija je izrazila svojo pripravljenost, da prevzame najtežje materialne žrtve za svobodo nemških sodržavljanov in nemške zemlje. Ta svoboda pa ni za nas noben objekt za pogajanja ali menjajne pose. Prezident in centralna vlada svečano obljubljata pred nemškim narodom in celim svetom, da se ne bosta spuščala v nobena pogajanja, ki bi ločila še tako majhen del zemlje od nemške države. Na okupacijskih oblasteh in njihovih zaveznikih je ležalo, da-li vrnejo Nemčiji potop priznanja tega stališča mir, ali pa izzov'jo posledice, ki bi nastale za mednarodno odnošaje tedaj, ako zavrnejo ta mir. Nemški narod pozivamo, naj bo v predstoječih časih najtežje moratne preizkušnje in gmotne stiske zvest in složen. Samo tako bomo kljubovali vsem nakanam glede razšosanja države, samo tako bomo rešili narodu življenje in samo tako bomo znova dobili svobodo, do katere imamo nepodvotno pravico.

NINČIČ SE VRNE V BENETKE?

— Benetke, 26. sept. (Izvir.) Ko se je vračal jugoslov. zunanji minister dr. Ninčič iz Zeneve v Beograd, se je ustavil in imel dolg pogovor s poslanikom v Rimu Antonijevićem. Minister Ninčič je pustil v hotelu »Excelsior« svojo ženo in otroke. Sodi se, da se Ninčič po pogovoru s Pašičem vrne semkaj in bo od tu vodil zadnja pogajanja glede reškega problema.

SOVJETSKA VLADE ZA MIRNO REŠITEV MEDNARODNIH SPOROV.

— Rim, 26. sept. »Stefan« prinaša iz Moskve izjavo sovjetske vlade glede na protest Zanellove vlade proti Italijanski aneksiji, ki je bil naznanjen komisarjatu Zveze sovjetskih republik, ki se glasi: Glede Italijansko-grškega konflikta nima sovjetska vlada nikakega razloga, da bi se dala kaka prednost Grčiji, ki je bila instrument agresivne politike držav proti turškemu narodu in ki nima nikakega odnošaja z Zvezo. Isto se more reči o Jugoslaviji, ki nadaljuje s podpiranjem sovražnikov Zveze. Sovjetska vlada brani pred vsem pravico narodov, da si sami določajo svojo usodo in se izreka za mirne rešitve mednarodnih sporov.

KUCOVLAŠKI PASTIRJI UMORJENI?

— Bukarešta, 26. sept. (Izv.) Iz Grčije je došlo poročilo, da so bili nekateri kucovlaški pastirji umorjeni blizu kraja, kjer se je izvršil napad na italijansko misijo, ker so bili očividni zločini.

POSOJLO REKI.

— Rim, 26. sept. (Izv.) V konferenci, ki jo je imel guverner Giardinio z Mussolinijem, se je razpravljalo pred vsem o posojilu, ki je bilo v razgovoru že z Zanellovo vlado, pa doslej še ni bilo dogovorjeno. Gre za posojilo 250 milijonov lir. Zanello je prekinil razgovore, ko je italijanska vlada zahtevala kot jamstvo za posojilo v zastavo vse državne objekte na Reki, v prvi vrsti luko in železnico. — Giardinio se danes vrne na Reko. — Koncem seje je izrekel Mussolini zaupanje Giardinu, ki bo gotovo mnogo pripomogel v korist reškemu mestu, »katero je tako drago vsem Italijanom«.

GRČIJA OBNAVLJA ODNOSAJE S TURČIJO.

— London, 26. sept. (Izv.) Listi naznajo, da je Turčija sprejela predlog grške vlade za obnovu diplomatskih odnošajev. Turčija pošlje svoje zastopnike v Atene in Solun. Politis je imenovan za poslovnega voditelja v Angori.

ANGLIJA NA STRANI GRČIJE.

GRČIJA KAZNOVANA.

— Rim, 26. sept. (Izv.) Mussolini je dobil od poslanika (Avezzana v Parizu poročilo, da seja veleposlaniške konference po dolgi debati o prvem izvestju o umoru v Janini ni prišla do nikakega rezultata. Angleški zastopnik se je v stvari znova obrnil do svoje vlade v Londonu. On zahteva, da se mora preiskava nadaljevati in da se ne sme kaznovati Grčijo s plačilom 50 milijonov, dokler ni njena krivda docela dokazana. Italija zahteva, da se podaljša rok za izpraznitev Krfa, dokler se janinska zadeva ne razreši.

ITALIJANSKI POGOJI RADI REKE.

— Rim, 27. sept. (Izv.) Med odredbami, ki jih je sklenil državni svet glede Reke, se nahaja tudi sklep o nakazilu dveh milijonov lir za najnujnejše potrebe mesta. General Giardinio, ki je bil pozvan v Rim, da poroča vladi o položaju, se je vrnil na Reko. Govori se, da se bo na meji sestal v svrhu nekaterih provizoričnih odredb z neko jugoslovensko osebnostjo, in sicer v kraju blizu Reke. Vesti o težavnem položaju jugoslovenske vlade v narodni skupščini glede reškega vprašanja se sprejemajo tu z velikim zanimanjem, vendar pa ne vzbujajo nobenega vznemirjenja. Italijanska javnost je že poučena, da se napovedani sporazum onemogoči v poslednjem času. Listi trdijo, da ne bo ponovna odgoditev reškega vprašanja prinesla Jugoslaviji nobenih koristi. O predlogih, ki jih je predlagala

Italija, se doznava, da so nastopne vsebine: 1. Aneksija Reke po Italiji in priznanje jugoslovenske suverenosti nad Barošem in Delto. 2. Poprava meje napram Hrvatski v korist Jugoslaviji. 3. Svobodna cona v reški luki za Jugoslavijo. 4. Trgovinska pogodba med Italijo in Jugoslavijo, ki bi definitivno uredila trgovinske odnošaje med obema državama. 5. Poprava meje se more nanašati samo na ono ozemlje, ki ga priznava rapalska pogodba svobodni reški d-zavi.

BREZUSPEŠNA PREISKAVA.

— Rim, 25. sept. (Izv.) Komisija, ki je preiskovala umor Italijanske misije v Janini, je podala veleposlaniški konferenci poročilo z negativnim rezultatom. Niti enega krivca niso dobili in odredila ni niti ena aretacija. »Messaggero« zavrača vso krivdo na grško oblast, ki ni hotela pomagati preiskovalni komisiji, marveč celo zakriva krivce. Veleposlaniška konferenca mora to ugotoviti in pritrrditi določenim sankcijam, med temi plačilu 50 milijonov Italij.

Vremensko poročilo.

Dunaj, 26. sept. (Uradna vremenska napoved.) Vedro, zmerno oblačno, slabi vetrovi in nekoliko topleje.

Splošen napad na našo državo?

PISMO HASAN BEGA. — PRIHOD ITALIJANSKE VOJNE MORNARICE V DALMACIJO. — NAPAD ALBANCEV NA KOSOVO. — MAKEDONSTVUJUŠI NAVALIJO NA JUŽNO SRBIJO. — PROBUJAJOČI SE MADŽARI VDRJO V PREKMURJE. — ZNAMENJE ZA NAPAD DADO FAŠISTI IN KEMAL PAŠA.

Pri zasledovanju razbojnikov na albanski meji pri Gjakovici je komisar obmejne policije v Vutovo Kujundž dobil v roke važen dokument, iz katerega je razvidno, da so se vsi naši sovražniki združili, da v ugodnem trenutku napadejo z vseh strani našo državo.

Ta dokument je pismo, ki ga je pisal Hasan beg, bivši albanski vojni minister in predsednik albanskega revolucionarnega kosovskega komiteja. I s me t begu, predsedniku vojne organizacije v Gjakovici, Hasan beg je doma iz Vučitrna na Kosovem in je bil svoječasno albanski poslanec v turškem parlamentu. Po svetovni vojni, ko se je organizirala svobodna Albanija v sedanjih njenih mejah, je stopil na čelo albanske revolucionarne organizacije, ki si je stavila za svojo nalogo, da odrta Kosovo od naše kraljevine in združi to ozemlje z Albanijo.

V tem pismu pravi Hasan beg: »Na ukaz naše velike zaveznice Italije smo morali čakati, da stvari na Balkanu dozore. Za to se ni treba čuditi, da nismo ukrenili vse ono, kar smo vam obetali. Znano je nam, da je Italija že zavzela Krf.

Položaj je za nas povoljen, ker ni daleč dan, ko bo naša velika zaveznicaka okupirala Reko in ko nastopi še en važen moment, da pripluje celokupno italijansko vojno brodogeje v dalmatinsko vodovje.

Takoj za tem prične naša akcija. Bolgarski četniki vdero v Makedonijo, »Probujačiči se Madžari pa udarilo na Prekmurje.

Naše rekrute smo dali v smislu sporazuma z Italijo na razpolago albanski vladi, da jih ona pošlje na grško mejo. Orožja, streljiva, vojnega materiala in denarja imamo dovolj. Artiljerija je na potu. Kakor že omenjeno, prične naša akcija in naših zaveznikov takrat, ko dobimo za to povelje od zastopnika Kemala paše in Italijanskih fašistov.

Naš cilj je: da se preko Kačanika spojimo z Bolgari pri Šuplem kamnu. Pred tem nam pošlje Italija vse naše oficirje, ki so tamkaj nahajajo na študijah. Šef generalnega štaba Mustafa Kemala paše in bolgarski general, oba z več oficirji, sta že dospela v Malezijo ter nam prinesla instrukcije.

Tako se glasi to zanimivo pismo, ki so ga podpisali Hasan beg, »predsednik komiteja kosovske vojne in vojni minister, B a z i b e g J a n i, šef kabineta, in Ibrahim K o s o m, adjutant major.

Iz tega dokumenta je razvidno, da stoji na čelu vseh spletk proti nam Italija, ki je v zvezi in podpira vso naše sovražnike.

Od tega, kar napoveduje Hasan beg v svojem pismu, se je uresničilo že dvoje. Italijani so zasedli Krf in okupirali Reko.

Ako se uresniči še tretja napoved — prihod italijanske vojne mornarice v Dalmacijo, potem lahko sklepamo, da se izvede tudi vse drugo. V tem slučaju moramo z vso resnostjo računati na koncentričen napad z vseh strani na našo državo.

Ali bomo vzpričo te nevarnosti držali roke križem in se še nadalje prepirali med seboj?

Harry Piel
Ježdec brez glave
pride v
KINO TIVOLI

Gospodarstvo.

PRIPOMBE K ČLANKU

Vprašanje povišanja kontingenta novčanic Narodne banke

Konec.

Upotrebljanje izraza »inflacija« tudi v poslednjem slučaju vsebuje »contradictio in adjecto« (protislovje samo na sebi). »Inflacija« pomenja le izdajanje novčanic v ne-produktivne svrhe, nikoli pa ne izdajanja novčanic v produktivne svrhe. Inflacionistično izdajanje novčanic je torej naravnost nasprotno z izdajanjem novčanic v produktivne svrhe; ne more se torej govoriti o inflaciji iz objektivnega stališča v enem in drugem slučaju. Pisec je pač hotel z besedo »inflacija« označiti le povišanje množine novčanic. Kar se tiče od pisca navedenega osnovnega zakona kvantitativne teorije, bi se morala dotična konkluzija glasil približno tako-le: »Kakor korektiv tega zakona se mora jemati v ožr, je-li bilo povišanje kontingenta (ne inflacije) upotrebljeno v svrhu produkcije gospodarskih vrednosti. Cilj sam ne zadostuje, potrebna je dejanska produkcija. Nikakor se tudi ne moemo strinjati s piščevim dokazovanjem njegove sicer pravilne trditve glede učinkovanja novčanic. Izdanih in svrhu produktivnega kredita. Pisec navaja namreč, da se je država nehala zadolževati pri Narodni banki (razum neznan zadolžitve od 60 milijonov dinarjev, storjene po tem času koncem 1921. leta, ko je znašal obtok novčanic okoli 4600 milijonov dinarjev, ki pa znaša danes 5600 milijonov dinarjev, torej za okoli milijardo več. V tem razdobju da je padel kurs dinarja v Carihu od 7.50 na 5.90, iz česar da se lahko vidi kako neznanato da je ta milijarda dinarjev, ki predstavlja znaten porastek za omenjeno razdobje, vplivala da obori dinar na trgu, ki služi kakor baza za določevanje svetovnih paritet. Mi smo mnenja, da je vplivanje omenjene milijarde nea kurza dinarja bilo je neznanato. Ono odgovarja popolnoma osnovnemu zakonu od pisca navedene kvantitativne teorije. V kolikor se je namreč zvišala množina novčanic, izdanih od Narodne banke, v toliko se je znižal kurs, da se za več; po mehaniki kvantitativni teoriji bi smel pasti dinar z ozirom na omenjeno milijardo na novo izdanih novčanic k večjemu na 6.16; ni pa torej neznanato, ampak razmerno znatno. V smislu korektivna zakona kvantitativne teorije ne bi smel dinar rasti izdajanja ene milijarde novčanic sploh past, ako se namreč predpostavljamo, da se je ta milijarda uporabljala izključno v produktivne svrhe. Iz negativnega fakta pa, da Narodna banka od konca 1. 1921. sem ni izdajala novčanic v svrhu posojil državi, namreč sledi še, da se je ta milijarda, izdana v tem razdobju, upotrebila za produktivne kredite. Saj je razvidno iz trgovinske bilance naše države za leto 1922., da je vrednost uvoza luksuznih predmetov znašala približno toliko, kolikor je znašala vrednost izvoza naših žitaric (čež eno milijardo) in gotovo je, da je velik del te svote šel na račun kreditov, dovoljenih od Narodne banke uvoznikom luksuznih predmetov. In tu pridemo do zaključka, da obstoji inflacija ne le kakor posledica posojil Narodne banke podlenih držav, ampak tudi kakor posledica kreditov dovoljenih trgovcem v neproduktivne svrhe, kar provzroča takozvano »trgovinsko inflacijo«. Vrhutega je vplivala na pad dinarja v razdobju od konca 1. 1921 do danes pasivna trgovinska bilanca sploh, 2 milijardi dinarjev pasivnosti v 1922 letu in iz tega sledi večje povpraševanje po devizah, nego je bila njih ponudba, nadalje pasivni državni budget in naše neuradne notranje in zunanje politične razmere. Piščevo dokazovanje v danem slučaju torej ne dokazuje nikakor njegove sicer pravilne trditve, da so učinki in posledice produkciranja v produktivne svrhe drugačne od onih, ki jih ima izdajanje novčanic upotrebljenih za spojljo državi, a dokazuje le, da se tudi izdajanje milijarde od konca 1. 1921. sem ni vršilo po strogo gospodarskih načelih glede na konkurentne gori navedene druge vzroke padca dinarja. Kar se tiče razloga glede porazdelitve kredita za spekulativne in odušne cilje, misli pisec, da bi organizacija gotove kontrole pri Narodni banki lahko onemogočila vsako zlorabo porazdelitve kredita. Seglašamo, da bi taka organizacija lahko mnogo pripomogla v tej smeri, a popolnoma onemogočiti spekulacije in odušstva ne bo mogla. Posebno kar se tiče spekulacije je treba pripomniti, da je ona izrastek in posledica nestabilnosti naše valute ter da bo prenehala, čim bo naša valuta stabilizirana. Končno poudarimo pisec z ozirom na denarno krizo v naši zemlji in na potrebo izvoznih kreditov za spremembo odredbe v zakonu o Narodni banki glede današnjega kontingenta, ne stavlja pa v tem ozirom nobenih predlogov. V prihodnjem članku se hočemo pečati tudi s tem perečim vprašanjem ter podati dotična naša mišljenja z ozirom na naše valutarne razmere ter na našo valutno politiko.

POZIV TRGOVSTVU.

Bodočnost naše trgovine je odvisna od usposobljenosti našega naraščaja. Naš najvišji trgovsko-bolski zavod, Trgovska akademija v Ljubljani, radi nezadostnih državnih sredstev daleč zaostaja za zahtevami modernega časa glede opreme z učili, laboratorij, blagovznanskimi zbirkami itd, ter nima niti lastne strehe za svoje učne lokale. Posledica tega je, da slušateljem ne more nuditi one izobrazbe, ki bi jih postavila vsaj v isto vrsto z absolutno enakih inozemskih zavodov.

Da uhranimo našo trgovino pred invazijo tuje trgovske inteligence in pred inozemskim gospodarskim vplivom in konkurenco, moramo poseči po samopomoči.

Z namenom, da zbere potrebna sredstva za zgradbo poslopja in opremo trgovske akademije, kakor tudi za razne študijske

podpore trgovskim akademikom, se je ustanovilo »Društvo Trgovska akademija«, ki ima svoi sedež v Ljubljani, Beethovnova ulica 10/I. Sredstva so mu denarni prispevki, in članarina ki znaša letno le 100 D. Če bi le večji del trgovcev Slovenije pristopil k društvu, bo uresničanje njegovega cilja zagotovljeno.

Trgovci največ in vedno krivjave za raznovrstne namene, od katerih nima v stanovskem ozirom nikake koristi. Naj enkrat žrtvuje malenkost tudi zase, za svoje stanovsko intereso. Naj ne bo zavednega trgovca, ki bi ne bil član društva Trgovska akademija. Gremi in posamezniki naj podpirajo in propagirajo to plemenito in veljavno akcijo. Z nabiralnimi polami in osebnim posredovanjem naj pridobivajo pristopne izjave, ki jih je poslati društvu, katero bo nato dostavilo prijavitelkom poštno položnico za nakazila članarine, odnosno morebitnega posebnega višjega prispevka.

Trgovci storite svojo stanovsko in častno dolžnost. S podpiranjem svojega najvišjega stanovskega vzgajališča skrbite obenem za boljšo bodočnost svojega stanu. Društvo »Trgovska akademija« v Ljubljani.

—g Novosadska blagovna borza 26. sept. Na produktini borzi notirajo: Pšenica bačka 79-80 kg. 2%, 3 vag. 360; bačka, 79-80 kg 2%, duplikat kasa, 4 vag. 360 —357 in pol; banatska 79-80 kg 2%, ladja Begej 30 vag. 360; sremaska 80 kg 2%, 4 vag. 355; Rž bačka, 74-75 kg 2-3% 1 vag. 282 in pol; Ječmen bački 65-66 kg. 2 vag. 272 in pol; bački 67 kg. 11 vag. 280; bački 65-67 kg Sarajevo, 3 vag. 300; bački 64-65 kg, za oktober, 5 vag. 272 in pol; Oves bački Subotica 3 vag. 250; banatski, Pančevo, 3 vag. 260. Koruza bačka 3 vag. 260; bačka 2 vag. 270; bačka v storžih 5 vag. 142 in pol, nova za januar 100% kasa ponudba 215; nova za februar, maj 100% kasa, 3 vag. 220; nova za februar, maj 30 vag. 235-230. Fižol beli bački 1 vag. 545 beli sremski 1 vag. 540. Moka bačka baza »0« ponudba 565; »0« solo, ponudba 570; »0« 4 vag. 570; »6« 1 vag. 400. Otrubi bački (vreče papir), ponudba 145; bački (vreče iz jute, 1 vag. 150. Tendencja mladena.

—g Gospodarski in trgovski kongres v Trstu. Od 4. do 8. novembra tl. se bo vršil v Trstu narodni kongres za gospodarstvo in trgovsko ekspanzijo v inozemstvu. Pokroviteljstvo kongresa je prevzel italijanski kralj, častno predsedstvo ministrski predsednik Mussolini. Fašistovske organizacije delajo z vso močjo za obilen poset tega za Trst prevažnega kongresa.

—g Zavarovanje drž. imetja. Poljedelsko ministristvo je izdalo naredbo, da se v njegovem resoru zavaruje celokupno državno imetje, ker je bilo doslej več slučajev požara in drugih nezgod, ki so uničile znaten del državnega imetja.

—g Stanje sena. Od vseh pokrajn naše države ima največ travnikov Hrvatska in Slavonija in sicer 436 tisoč ha s celokupno produkcijo 12.480.600 met cent. Na drugem mestu je Srbija z 280.400 ha in celokupno produkcijo 420.650 met. centov. Skupno z ostalimi pokrajlinami je imela naša država letos okrog 1. 620.316 ha travnikov, na katerih se je pridelalo 26.760.450 met. centov sena.

—g Poljedelska šola v Banjaluki. Poljedelsko ministristvo je reaktiviralo v Banjaluki poslopje Carjevoze akonvika, ki temu društvu ni potrebno, da otvori nižjo poljedelsko šolo. Ta šola čaka že dve leti na svoje poslopje.

—g Zanimanje Amerike za našo pridelke. V zadnjem času je opažati v Ameriki veliko zanimanje za nekatere naše pridelke. Zlasti suha jabolka, suhe hruške, orehi, fižol, suha čreva, kožuovina, stavbn. les, antimon in svinec bi našli na ameriškem trgu zelo ugodne odjemalce, ker vlada tam po teh predmetih veliko povpraševanje. Zanimivo je tudi, da bi mogla naša država s uspehom izvažati v Ameriko silve, ki so za fabrikacijo bolj prikladne kakor kalifornijske.

—g Kredit iz dohodkov državne razloteije. Ministristvo za trgovine in industrijo je razdelilo dohodke od drž. razred. loterije tako-le: 125.804 Dm in kot brezobrestno posojilo obrtnikom in njihovim udruženjem 943.631 Dm kot podpora. Od te svote je doslej izplačano 53.492 Dm kot posojilo 879.836 Dm pa kot podpora.

—g Carinski dohodki. Dohodki od glavnih carinarne v prvih 10 dneh septembra so znašali: Bakar 110.224 D, Beždan 338 tisoč 917 D, Beograd-Sava 3.761.047 D, Beograd-Pošta 659.942 D, Beograd na žel. postaji 5.692.788 D, Bitoli 315.899 D, Veika Kikinda 205.446 D, Bečkerak 816.108, Dubrovnik 538.861 D, Dževdžellje 828.826 D, Zagreb 4.334.444 D, Zagreb na juž. kolodvoru 5.085.166 D, Zemun 2.239.339 D, Jensenice 1.035.028 D, Karlovec 256.062 D, Koprivnica 679.162 D, Ljubljana 3.947.399 D, Maribor 3.062.039 D, Metković 716.268 D, Murska Sobota 117.998 D, Niš 132.094 D, Novi Sad 2.337.399 D, Osijek 1.239.153 D, Pakek 658.879 D, Sarajevo 2.332.150 D, Senj 404.101, Sisak 1.319. 906 D, Skoplje 1.476.112 D, Sl. Brod 303.573, Split 1.096.003 Subotica 4.964.040 D, Sušak 150.990 D, Cakovce 333.628 D, Sibenik 128.760 D in vse druge 541.822. Skupaj 52.230.112 Dm. Od julija do septembra so znašali carinski dohodki 343.826.206 D.

—g Obrestovanje čekovne imovine. Poštna hranilnica v Beogradu ter poštni čekovni zavodi v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu bodo od 1. oktobra tl. dalje obrestovali imovine na ček, računih z 2% (sedanja obrestna mera 1.8%).

—g Odredba glede prodaje tujih valut. Ker se vedno bolj pogosto ponavljajo slučaj. da inozemski potniki prosijo dovoljenja za obmenjavo tuje valute na valuto one sosedne države, kamor potujejo in da bi se potniški promet olajšal in trgovini z valuto dalo več svobode, je finančno ministristvo izdalo sledečo odredbo: Tujeim in tranzitnim potnikom je odselej dovoljeno prodajati se dolarje, švicarske in francoske

franke, angleške funte in italijanske lire potrebne valute sosednih držav: romunske leje, avstrijske in madžarske krome, bolgarske leve in nemške marke brez posebnega dovoljenja finančnega ministra. Prodane valute je treba vpisati v potni list.

—g Poštna hranilnica (poštanska štedionica) v Beogradu začne poslovati 1. okt. 1923 in sicer bo opravljala za enkrat le čekovni in virmanski promet. Poštno-hranilnično službo bo tudi nadalje še vršila v njenem dosedanjem področju (v Bosni in Hercegovini) poštna hranilnica v Sarajevu, ki vsled ustanovitve poštne hranilnice v Beogradu spremeni svoj naziv v poštni čekovni urad v Sarajevu.

—g Udruženje veleposesnikov. Iz Beograda poročajo, da so se veleposesniki organizirali v udruženje. Na sestanku je bilo navzočih okoli 30 veleposesnikov, ki posedujejo nad 400.000 juter zemlje. Po zborovanju so posetili ministrskega predsednika, ministra za agrarno reformo in poljedelskega ministra. Svrha udruženju je zaščita veleposesniških interesov in onih kmetijske industrije.

—g Licitacija za nabavo 600 m³ drv, ki jo razpisuje komanda V. žandarmerijske brigade v Ljubljani na dan 29. septembra 1923 ob desetih v pisarni imenovane komande je, kakor se nam poroča ustnema in je potrebno, da pridejo navedenega dne interesente osebno licitirati.

—g Vzorčni sejem v Lvovu. Dne 17. tm. se je zaključil vzorčni sejem v Lvovu, ki je bil otvoren 5. tm. Razstavljalcev je bilo okoli 1500, največ iz Poljske, v Poljski rastejo tovarno zlasti radi tega, ker je došli surovini na razpolago. Kadar se ustalijo politične in valutarne razmere v Evropi, bo Lvov eno največjih središč evropske trgovine, poljski Manchester. Upamo, da pridemo tekom časa s Poljsko do dobrih gospodarskih odnosov.

—g Hmelj. XXII. brzolavno tržno poročilo Zatec 25. IX. 1923. Zunan živahnost nakupovanja po 2950-3150 Kč za 50 kg.

—g Za 100 dinarjev se je dne 26. t. m. dobilo 200 milijonov nemških mark, 81.300 avstrijskih kron, 22.800 madž. kron, 38.15 čeških kron, 24.70 lir, 18.45 franc frankov, 6.35 švic. frankov, 5 šilingov in 1.16 dolarja.

Politične vesti.

—g Kaj je Mussolini? Turinski list »Il Piemonte« je razpisal javno anketo, da se dožene, kaj je Mussolini? Prihajali so odgovori, ali Mussolini ni bil z njimi zadovoljen in prefektura je naprosila imenom Mussolinija samega uredništvo lista, da naj ustavi anketo in jo zaključi s sledečo samodefincijo: »Ker g. Mussolini izjavlja, da sam točno ne ve, kaj je, je jako težko, da bi vedel tudi kdo drug.« Tako se je morala anketa končati po ukazu narodne discipline.

—g V Ameriki in pri nas. Kakor poročajo »New-Yorški Listi« z dne 5. t. m., se je vršila tam pri proslavi delavskega dne velika manifestacija delavcev v ponedeljek 3. septembra, na kateri je delavstvo zahtevalo močno armado in vojno brodogojstvo. Ta enotna velika proslava je izvenela v navdušeno demonstracijo za vojno pripravljenost Zedinjenih držav. Samuel Gompers, predsednik Ameriške Federacije Dela se je združil s T. Rooseveltom, pomožnim vojnim tainikom ter dostojanstveniki v armadi in mornarici z zahtevo, da bi vzdrževale Zedinjene države dosti silno armado na kopnem in na morju v obrambo narodnih interesov, idealov in načel. Delavskega praznika se je udeležilo več ko 10.000 ljudi. Slavnost se je vršila na poziv poveljnika, polkovnika E. H. Wagnerja. Gompers se je izrazil, da je prvič, da se on spominja, vojška oblast odstopila svoje prostore organiziranemu delavstvu. Glavni govornik tega dne je bil polkovnik T. Roosevelt, ki je samozavestno pripomnil, da govori v dostojanstvu pomožnega tainika vojne brodogojstva. V svojem govoru je nastopil proti pacifistom, kateri imajo melko glavo kakor srce in polna usta miroljubnosti, kar stavi narod na ogroženo slabo stališče. Pripravljenost mora biti geslo, ne sicer za napad, ampak za obrambo. Pacifisti vedno goče, da ne bo vojske. »A poglejmo Evropo, kako je tam.« je končal Roosevelt svoj govor. Gompers, ki se je oglašil k besedi za Rooseveltom, je dejal, da se popolnoma strinja s predgovornikom, ki zahteva močno armado in močno mornarico. Odkrito je priznal, da ni bil vedno teh nazorov kakor Roosevelt, a da današnji dan z njim povsem soglašajo.

Tu se jasno vidi, da preveča ameriško delavstvo čisto drugi duh kakor evropsko. Pri nas je vsak, ki se zanima za silno armado, šovinist, nazadnjak, reakcionar. Ako pomislimo, od koliko sovražnikov je obdana naša država in ako primerjamo Ameriko, moramo to nenaklonjenost do armade pri nas vselej in povsod odločno poblati in obsojati, pa v svesti si moramo biti, da ne vzdržujemo armade za napad, marveč v obrambo svoje lastne države.

—g Zunanja kritika naše opozicije. »Jutro«: »Na poti. seji je prvi govoril kraljevikale Kohnjec, ki je v kratkem govoru pokazal, kako Italija vrši svoje ekspanzije in poizkuša italijanizirati naš narod.« »Slovenec«: Sijajen govor dr. Hohnjeca. Imel je dolg govor, ki ga prinašamo samo v kratkem izvlečku. Poročanje o kratkih in dolgih govorih je značilno za opozicijsko besnenje o reškem vprašanju.

—g Dr. Beneš član Društva narodov. Poročila iz Zeneve zatrjujejo, da je izvolitev dr. Beneša za nestalnega člana v svetovno Društvo narodov zagotovljena. Češkoslovaška zavzema mesto, ki ga je imela doslej Kitajska. Pričakujemo, da se v dolednem času osvobodit tudi mesto Španske, ki bi pripadlo Poljski.

—g Hrvati računajo z novimi volitvami! Na nedeljski svoji seji so poslanci Radičeve stranke obširno razpravljali o eventualnih novih volitvah v Narodno skupščino. Prišli so do zaključka, da je treba računati vsak čas z novimi volitvami, ker bo vlada skušala Radičevce z napričakovanim razpu-

stom parlamenta in razpisom novih volitev prereniti. Uvaževajo to, so sklenili, da takoj prične s pripravami za volitve. Sklenili so tudi, da bodo pri bodočih volitvah podpirali vsako stranko, katere cilj je, da se bori proti sedanjemu režimu. Takisto se bodo tudi zavzemali za vsak poskus strmoglaviti radikalno vlado in s tem izsilili nove volitve. Na seji so tudi poročali razni poslanci o razpoloženju volilskih mas. Večina teh poročil je bila optimistična, v nekaterih poročilih pa so se opazili tudi pesimizem, češ, da so se ponekod volilske mase jele odvrtaati od brezploдне Radičeve politike.

Sokolstvo. Južni Sokol.

Na tem občnem zboru je društvo dobilo ime »Južni Sokol«, potem ko so bili odobrili predložena pravila. § 1 pravil pravi: »Namen gimnastičnega društva je: dati spodbudo, priložnost in navod pravilnim telesnim vajam; § 2: Kdor se hoče vdružiti, kar je mogoče po izpolnjenem 18 letu, mora imeti pošten glas; § 3... pravica, vdeleževati se vodstva društvenih opravil, posebno pravica predlagati, voliti in glasovati, izvoljen biti, odbornik ali sodnik, gre samo tistim društvenikom, ki so a.) fizično polnoletni in samoupravni b.) ki so vsaj že 3 mesece člani in niso zaostali v nobeni dolžnosti do društva; § 6: Izključuje društvenika zamore gimnastiški odbor skleniti, če kdo svojih dolžnosti do društva, čeravno dvakrat opominjan, ni izpolnil. Dalje je moči društvenika izključiti a) ako grobo zagreši proti društvenim postavam b) ako se nepošteno obnaša bodisi zunan, bodisi znotraj »gimnastikalističn«; § 11: Gimnastiški odbor sestoji iz petero društvenikov, ki jih voli glavna skupščina za eno leto; pa se zamorelo potem zopet voliti. Odborniki volijo izmed sebe načelnika (predsednika) ter med se razdele dotična opravila; § 19: Društvo se razdruži, kadar se število društvenikov zniža pod 25. Ob razdruženju se ima društveno premoženje »upenziliti« in gotovina med društvenike razdeliti.

To so najzanimivejši podatki dne 4. septembra 1863. končnoveljavno reditiranih, na strogo demokratičnem, pa tudi na stališču brezpolgoinne discipline zasnovanih pravil. Občni zbor sklene še, da znašal vpisnina 1 gid., mesečna udnina po 50 kr.. Za stran obleke obvelja sklep, da naj bo enaka češkemu sokolskemu kroju razen čepice; mesto je se uvede klobuk »po češki civilni modi« s peresom. Kot prvi odborniki so bili izvoljeni: dr. E. H. Costa, Pavel Drahsler, Bernard Jenli, Ravnhar Fran, dr. Zupanec Jernej. Sklenilo se je naposled osnovati pevski zbor skupno z »Narodno žitainico«.

Pražskemu Sokolu so poslali brzoljavni pozdrav v francoskem jeziku: »Južni Sokol ayan se constituer ce soir fait saluer cordialement son freres severni Sokol — slava — le Comité.« Na prvi odborovi seji dne 2. oktobra 1863. se je odbor sestavil takole: dr. Costa načelnik, dr. Zupanec podnačelnik, Ravnhar tainik, Jenli blagajnik in Drahsler orodiar.

Pisemeni pozdrav so poslali celo »Turnveretue« v Ljubljani. Občinskemu svetu pa so naznanili, da je Sokol pripravljen prevzeti vlogo ognjegazev. Zupan Mihal Ambroz pošlje na to društvu iztis ognjegaznega načrta z obljubo, da k posvetovanju zastran ustanovitve »požarne stražev« vabi tudi Južnega Sokola. Na dotičnem posvetovanju v dvoran mestnega »magistrata« je ponudba Sokolstva naša hud odpor s strani Nemcev; zato društvo sklene na naše v to svrhu sklicenem obč. zboru, da umakne svojo le občni koristi namenjeno ponudbo.

Prvi učitelj telovadbe, Stevo Mandič, ima letne plače po 200 for., Coloreto kakor »predsokol« mesečno po 4 for. nagrade. Tudi slugi dajo mesečne mezde po 4 for.

Že na drugi odborovi seji 4. oktobra 1863 izvolijo odsek za slovensko terminologijo: dr. Zupanec ter profesorja Vavruja in Lesarja. Z jezikoslovnim sestavkom »O simboličnem pomenu »Sokola« pozdravi mlado društvo v »Novicah« št. 41. sam Davorin Trstenjak.

»Sokol, sanskritski cakhuna, je simbol solnčne. Vzrok tega simbola prav umno razlaga učeni Prichard: »Als Ursache, welche man anbit, warum der Falke den egyptischen Sonnengöttern Horus und Osiris geweiht gewesen, gründet sich auf die Beobachtung des kühnen Fluges, den dieser Vogel gegen die Sonne nimmt, ohne durch deren Strahlen geblendet zu werden.« Posebno svet je bil sokol Egiptšanom; kdor je sokola ubil, je bil na smrt kaznovan. Ravnotako je v slovenski mitologiji sokol bil solnčni simbol in sokole kakor tudi kregule so gojili v svetih bogovom posvečenih logih. V srbskih narodnih pesmih se junaki pogostoma imenujejo: sokoli.« Trstenjak na to obširno na starih spomenikih dokazuje, da je bil sokol v slovenskih mitologiji simbol solca.

21. novembra zahteva vlada imenik Sokolov.

Z 28. novembrom 1863. prične društvo delovati kot zabavno društvo. To delovanje je bilo v prvih časih, v detinski dobi slovenskega narodno-političnega gibanja sila potrebno ter važno in pomembno; to delo pa je bilo plodonosno in uspešno — saj je prubudilo Ljubljano, nje okolico in slovenske dežele daleč naokrog.

*) Ta del razprave je po pomoči izostal in ga danes priobčujemo. — Uredništvo.

Zabavni večer dne 28. novembra 1863. otvori predsednik dr. Costa z nagovorom, ki v njem omenja že štiri dobe v mladem življenju »Južnega Sokola«: prvo dobo dolgega čakanja na rešitev prošnje za ustanovitev društva, drugo dobo neusmiljenega mrcvarjenja in obrezovanja društvenih pravil, tretjo dobo, ki se je v njej posrečilo združenim močem vlade ter Nemcev, da so nam odcepili nekaj članov ter ustanovili posebno društvo — Turnveretue; četrto veselo dobo pa je imenovati sedanjo, ki v njej Sokol stoji čvrsto in krepko sredi mnogobrojnih prijateljev.

Na tem prvem zabavnem večeru so sprejeli društveni pozdrav »Na zdravje!« Drugi večer sledi 12. decembra 1863. Na njem ima dr. Costa prvo predavanje: »Nekoliko besed o telovadstvu«. Začetek telovadstva nahajamo v stari grški zemlji. Imel so tri vrste telovadstva: vojna ško, katero je učilo, kako je treba sovražnika zgrabiti in braniti se mu; krepčalno, kateremu je bilo namen, da je utrdilo človeku zdravje in borsko, najslavnejše izmed vseh, porojeno iz razveseljevanja in iz tiste želje, po kateri je človek hrepenel očito pred gledavci pokazati, kakor je močan in gibčen. Telovadci prve vrste so se urili s tem, da so tekali peš, naglo jahali in vozili se, skakali, borili se, metali in streljali z loki; telovadci druge vrste so devali k tem valam še ples, kopanje in mazanje s dišavami in oljem; v tretjo vrsto pak je spadalo vse, česar je potreboval borec, da bi zmogel v javnih igrah. Tretji vrsti so rekali atletika, ker so se v njej učili bojevanja, tudi gimnika, ker so se nagi borili, in agonistika, ker je pri javnih igrah boritev bila prva in glavna stvar. Telovadstvo (gimnastika) je bilo poglavitno del vsake mladeniške izreje; telovadstvo (atletika) se je pa starm delo samo rokodelstva, katero človeška telesa mnogokrat grdi, vendar pa duha daje koristi. Telovadstvo pa si je prizadevalo izuriti telo v zvezi z duhom... Se le v začetku našega veka so telovadstvo zopet vpeljali in sicer najprvo na Nemškem. Jahu ima to zaslug, da je bil 1810. leta v Berlinu osnovan prvo telovadstvo... Na Švedskem je Per Ling prvi izpoznal pravil namen te umetnosti... Med avstrijskimi Slovani so pokazali tudi tu kakor že mnogokrat o drugih prilikah... Čehi svojim bratom pravo cesto, in naša največja škrb mora biti, pa tudi čast nam bude, ako poja demo po tej poti za njimi... Pri telovadstvu je telo najvažnejša reč. Uže nekaj vekov je, odkar naša izreja gleda samo na dušo in um, telo pak zanemarlja... Mi smo iz duše in iz telesa... Uže večkrat se je govorilo o dušnih koristih, ki izvira iz telovadstva; ali te koristi ljudje dan danes še sploh ne verjemo. Najbolj izkušeni odgojitelji trdijo, da se s telovadstvom najlaže nelako zadovoljno obrani med mladino npravno vedenje in npravna resnoba, in da so z njim premagajo največje napake naših dni, mehkuznost, hrepenenje po užitku, oholost in razuzdanost...«

Predavanje je bilo priobčeno v Novicah, a dr. Costa je pustil še posebej natisniti ter razdeliti med člano. Do zabave pripomoreta na tem večeru četvero pesev »Predivo je prela«, ter Garcarioli s svojjo harmoniko. Zastran občenega zbor, ki bi po pravilih moral biti koncem leta, sklene odbor, naj bi se občni zbor z ozirom na kratko društveno dobo za letos ne vršil. Dne 26. decembra 1863, daruje Praški Sokol 60 kovinastih sokolskih znakov. Nostjo jih naši Sokoli prvikrat na Silvestrovi veselici dne 31. decembra 1863. Deklamacija, humoristično barilo (V. Valenta) petje, godba, znamenita govora dra. Janeza Bleiweisla in dra. Coste — vse to daje veselo slovo staremu letu, ki je dr. Bleiweis nazove najpomembnejšim v svojem življenju. Slovenci so mu za 20 letno narodno delo darovali srebrno pisalno orodje, ruska vlada mu je podelila red »Sv. Vladimir«, avstrijska pa mu je naložila — kazen. Dne 13. januarja 1864. igrajo Vilharjevo igro »Slep ni lep«. Igralci nastopijo: Drahsler, Lorenc, Per, Steimek, Tisen Ivan, Valenta, Volteh in Wolf. 20. januarja 1864. zaš bavaljo občinstvo samospeti Coloreta in dvojna četvero peseva. Navdušenje je izzvalo prisrčno pismo prvega češkega Sokola Jindřiha Fügnerja, brata ob Vitavi, ki vabi brata ob Savi na slavnost v novi krasni telovadnici.

Novi veselični odsek namreč: Macak, Ricoli, V. Valenta, Vidie in Zagar pridedi prvo veselico dne 27. januarja 1864. s sledečim zanimivim sporedom: 1.) M. Vilhar »Slep ni lep« šaloigra; 2.) predavanje dra. Orela »O Sokolu«; 3.) »Planinska četvero pesev« gr. Erzen, Koblac, Filac, Dornik; 4.) »Travatore« arlja iz opere, g. Drott; 5.) dr. Prešern »Železna cesta«, dvogovor g. Fran Grassešli; 6.) »Luni«, deklamacija, g. Fran Drenik; 7.) »Oglarjevo življenje« poje zbor.

Omeniti je odborovo sejo dne 7. febr. 1864. Sklenejo nabaviti več novega telovadnega orodja, sestaviti telovadni red,

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 27. septembra 1923.

Nemška gimnazija v Ljubljani.

Nemška gimnazija v Ljubljani je bila obsojena na smrt, ker ni v njo vstopalo v zadnjih letih dovolj učencev. Zato je šolska uprava odredila, da se naj stopnjevale od prvega razreda navzgor opusti nemški pouk radi pomanjkanja učencev ter se zavod tako polagoma spremeni v slovensko gimnazijo. Nedavno tega pa je ministrstvo prosvete odredilo, da se nemške gimnazije ne sme opustiti.

Ker je bilo že razglašeno, da se letos opusti prvi razred, je ministrstvo ukazalo, da se naj odredi vpisovanje novih učencev v prvi razred in določilo rok za to vpisovanje do 25. t. m. Ako se v tem roku prijavijo vsaj 30 učencev, se mora zopet otvoriti prvi razred nemške gimnazije. Vpisovanje se je seveda vršilo, toda imelo je slab rezultat, ker se ni prijavilo vključno agitacij z nemške strani zadostno število nemških učencev, da bi se mogel otvoriti prvi razred.

Ostalo bo torej vse pri starem, to je, da letos odpade prvi razred nemške gimnazije.

Ugotavljajoč s tem suha dejstva, se nam zdi umestno, da odkrito izrazimo svoje začudenje, da je ministrstvo prosvete kar kratkim potom s potezo enega peresa ugodilo z nemške strani izraženi želji, ne da bi smatralo za potrebno, da bi preje obvestilo o svoji nameri kompetentne činitele, katerim bi se vendar morala priznati pravica, da povedo o stvari svoje mnenje in izreko svojo sodbo. Takšno postopanje prosvetnega ministrstva mora najmanj osupniti vso slovensko javnost, ki ji je še v živahem spominu, da smo Slovenci pod Avstrijo morali voditi desetletje najobupnejšo borbo takorekoč na življenje in smrt proti istim Nemcem, ki pri nas dobe vse, kar pozele, da so nam priznali boro slovenske paralele z nižjih razredih gimnazij v Celju in Mariboru. Kar smo Slovenci v trdem boju proti Nemcem dosegli še le po desetletjih, to je prosvetno ministrstvo sedaj daljo istim Nemcem zgolj na izraženo željo! Zato čudimo to pri nas v Sloveniji kot zanesljivo, ki se je zadal našemu poistoletnemu narodnemu boju. To trpko čustvo, da na merodajnem mestu bagatelizujejo našo narodno borbo v preteklosti in naša narodna stremeljenja, pogloblje še zavest, da se naši slovenski rojaki, ki prebivajo kompaktno na Korškem in ne kakor Nemci pri nas sporadično, razsojani kot naseljenec po vseh krajih, še danes popolnoma brezuspešno bore, da bi jim Nemci priznali v smislu zakona v varstvo manjšin vsaj osnovne šole, da ne govorimo o gimnaziji in učiteljski! Nemci nam torej ne dajo niti ljudskih šol, mi pa jim prinašamo celo gimnazijo! Menimo, da bi bilo tu na mestu več narodne odločnosti, več narodnega ponosa in več spoštovanja do samega sebe.

Kako gospodarijo na magistratu? Ko je v Ljubljani še županoval blažepokojni dr. Ivan Tavčar, je imela mestna občina sicer svoj avtomobil, vendar pa je bil ta avtomobil ves čas lepo spravljen v shrambi, ker je pokojni župan stal na stališču, da ni smel zapravljati občinski denar, to je novce mestnih davkoplačevalcev za nabavo dragega bencina in da se ne spodobi, da bi se župan ali drugi občinski možje vozili v luksurioznem avtomobilu v času, ko strada na tisoče mestnih prebivalcev. Ko so pa na magistratu prišli na krmilo klerikalci in komunisti, nakupili so za težke tisočake dragi bencin ter ga porabili za nedeljske in druge zabavne izlete klerikalnih in komunističnih veljakov. Vsako nedeljo pa tudi med tednom so Ljubljancem imeli priliko občudovati ličen občinski avto, kako je švigal po mestnih ulicah in po cestah ljubljanske okolice. V njem so sedeli sedaj podžupan dr. Stanovnik, sedaj klerikalni kaponja Jože Pirc, sedaj socialni komunist Tokan, največ pa so videli v njem sedeti g. Pirc v ljubljanski damski družbi. Bencin za te vožnje in šoferja pa je plačevala mestna občina. Pretekli teden se je ta družba, seveda zopet v spremstvu dam napotila v Horjul in se je pozno ponoči preko Černuča vračala v Ljubljano. Tukaj se je zgodila nesreča ali pa tudi nerodnost, da se je avto prevrnil in deloma razbil. Močno je poškodovan ves sprednji del in strokovnjaki pravijo, da bo popravilo stalo okroglo 200.000 K. Tudi ta denar bo seveda šel iz mestne blagajne. Stroške za zabavne izlete klerikalnih občinskih veljakov bo zopet moral poplačati mestni davkoplačevalec. Seve, saj so gospodje klerikalci in komunisti, če tudi se mimogrede zabavajo, vedno delavni za blagor Ljubljane. Ali se je potem čuditi, ako se je mestna občina v nekaj mesecih zadolžila za 100 milijonov in ako se sedaj nahaja v takih gnetnih stiskah, da prvega oktobra ne bo mogla izplačati svojih uslužbencev. Vkljub temu pa lahko izplačuje 10.000 dinarsko podporo ljudem, ki niso v nobeni zvezi z Ljubljano! Čudimo se, da vlada vse to mirno gleda in ne ukrene prav ničesar, da bi napravila konec temu nezasišanemu gospodarstvu magistrata.

— Nemška gimnazija tudi v Celju? Mariborska »Straža« poroča, da je prosvetni minister na nemški pritisk pristal na to, da se v Celju ustanovi nemška gimnazija, ako se prikladi zadostno število dijakov. Zdi se, da je mariborski list zamenjal nemško gimnazijo v Ljubljani z ono v Celju.

— Maribor dobi brezžično postajo. Načelnik ministrstva pošte in brzojava Velimir Nenadović je izjavil, da ne dobi Novi Sad obljubljene brezžične postaje, marveč Maribor. V Mariboru se uredi tudi avtomatska telefonska centrala.

— Odlikovanje. Na predlog finančnega ministrstva je kralj odlikoval z redom sv. Save III. stopnje pravnega svetnika »Prve hrvatske štedionice« dr. Janka Hacinca.

— Jubilej dela. G. Albert Flaggis, državni mojster slavi te dni tridesetletnico svojega vzornega delovanja pri 40. pešpolku (bivši 2 gorski polk) v Ljubljani. Jubileju, bivšemu dobrovolcu v srbski vojski v letih 1885—1886 in obenem našemu najstarejšemu voljaku v ljubljanski garniziji, iskreno čestitamo in kličemo: Na mnoga leta.

— Kaj je na tem resnice? Mariborska »Straža« poroča pod naslovom »Javna tajnost«, da sta po prevzetju južne železnice v državno upravo izginila iz Ljubljane dva gospoda, ker jima je postalo tako vroče, da sta se šla z milijonskimi svotami blagid nekam v Švico. Nam v Ljubljani o tem ni ničesar znanega. Pozivamo imenovani list, da krige na dan z imeni.

— Poroka. Danes se je poročil g. dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik v Ljubljani, z go. Zoro Raner, rojeno Lenarčič hčerko volognednega industrijalca g. Jos. Lenarčiča na Vrhniki. Bilo srečno!

— Račun dohodkov in stroškov za spomenik pod Triglavom. Darila znašajo 3608 Din. Izkazana so bila v »Slov. Narod«. Stroški: dovoz cimenta, orodja itd. iz Bohinjske Bistrice k »Zlatorogu«, prenos od »Zlatoroga« na Triglavsko jezera in 2 orientacijski tabli 1598 Din, napravna spomenika, meza 1 mostrju in 3 delavcem 2010 Din, skupaj 3608 Din, s čemer so pripispekli izbrpani. Računi se nahajajo v rokah g. nadzornika Knafelca na event. vlogi. — V Ljubljani, 26. sept. 1923. Za odbor: Rasto Pustoslemšek, Alojzij Knafelc.

— Poštna čekovna služba se bo od 1. oktobra t. l. dalje vršila po predpisih novega pravilnika. Glavni smoter je pospešitev izvrševanja čekovnih vplačil in izplačil s tem, da se uvede neposredno obveščanje poštne hranilnice v Beogradu ter poštne čekovnih zavodov v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu z vsemi poštami v kraljevini. Došim so n. pr. do sedaj prihajale vse pošte v Slovenijo čekovna vplačila samo ček. zavodu v Ljubljani in je šele ta znanjal vplačila na položnice drugih pošt. ček. zavodov tem zavodom bo od označenega dne dalje vsaka pošta pošljala položnice direktno dotičnim zavodom, za katere so bile vplačane. Ravnotako bodo v bodoče vsak zavod pošiljal čekovne nakaznice direktno na izplačujoče pošte in ne več potom posestrinega zavoda, v katerega področje spada pošta.

— Naseljevanje v Južni Srbiji in Volvodni. Glasom poročil strokovnjakov, ki se pečajo z agrarno reformo v Volvodni in Južni Srbiji, se lahko naseli, in sicer samo na velikih privatnih posevstvih, okrog 6 tisoč družin v Volvodni in 25.000 v Južni Srbiji.

— Projekt zak. za sprejem v naše državljanstvo. Notranje ministr. je predložilo ministrskemu svetu načrt zakona za sprejem v naše državljanstvo, ki je v ponatitih razdeljen med člane vlade, da pripišejo svoje opombe. Ko bodo vsi ministri pregledali ta načrt, bo sprejeta nlega točna redakcija in predložena narodni skupščini.

— Potres. Dobili smo tole poročilo: Danes 26. tm. zjutraj ob 2. uri 18 min. so beležili vsi instrumenti bližnji potres v daljini kakih 300 km. — Observatorij pod Triglavom. — Belar.

— Sprejemanje poškodovanega papirnatega drobitja. Po odredbi finančnega ministrstva moralo biti finančne ustanove, ki zamenjavajo poškodovani papirnat drobit, pri zamenjavanju kar najbolj postrzežljive tako proti posameznikom kakor tudi proti ustanovam. Tudi pravi omenjena odredba, da naj ne bodo finančne ustanove preveč natančne pri presojanju poškodovanih bankovcev. Na to stran naj bodo občinstvu na rok kolikor se da. Zamenjavajo naj brez ugovora papirnat drobit, tudi če mu manjkajo posamezni manjši deli, potem drobit, če je tudi tako zamazan in obdelan, da se komaj še izpozna kakor tudi drobit, ki je že tako obrabljen, da je bolj podobno cunj kakor bankovcu. Zamenjavati pa se ne bodo popolnoma porabljeni za promet uposobni bankovci po 0,25, 0,50 in po 1 dinar za iste novčanice pa tudi ne bankove, katerim manjkajo cele četrtine, ker bi se moge na ta način dogajati zlorabe. Državne blagajne morajo pri poravnavanju različnih dejstev (pri pošti na pr. poštnimo, telefon, naročnino, carino, predalmina itd.) sprejemati v noomejenih količinah papirnat denar državne izdaje. Državne blagajnice ne smejo vobodo več izplačevati urodinikov dela njihovih prejemkov v bankovcih po 25 par kakor je bilo doslej odredeno. Prav tako je prenehala veljati tudi naredba dr. št. 45.088-23, tako da se zaneprej ne bodo več zamenjavali poškodovani bankovci po 50 par z novimi bankovci po 25 par, ampak z bankovci isto vrednosti ali pa z bankovci po 1 Din, razen če občinstvo samo tako želi.

ke manj premožnih roditeljev knjige za znižano ceno ali pa celo takolimenovane gratis-knjige, ki so se dobivale še za časa pred vojno. Ako je naša mladina dobivala take gratis-knjige še celo pred vojno, ko so bile knjige še zelo poceni, še umestnejše bi bilo to sedaj ob nebotično visokih cenah.

Razgled po slovanskem svetu.

— Jugoslovenske učiteljice v Bratislavi. Včeraj zjutraj je prispelo s posebnim parnikom iz Beograda v Bratislavo 50 jugoslovenskih učiteljic in učenk, ki so odšle na študijsko potovanje po Češkoslovaški. Na pristanišču jih je pozdravilo domače učitelstvo in učence dekliške šole, deputacija ženskega društva in čl.-jugoslovenske lige. Ob 11. dopoldne je ekskurzija obiskala magistrat, kjer jo je prisrčno sprejel župan dr. Okanik. Nato si je ogledala mesto in njegove znamenitosti. Po večernem posetu gledališča odpušljajo Jugoslovenke v Prago, kjer jih sprejme kot goste »Česki srdece«.

— Češkoslovaška - jugoslovenska liga v Bratislavi se udeležila danes v Dubravki pri Lamaču narodne svečanosti. Dubravka je hrvatska vas, čije prebivalstvo je ohranilo še prvotni jezik, običaje in narodne pesmi. Vsako leto na dan sv. Kozme in Damijana se zbirajo tu Hrvati iz bližnjih vasi Lamač, Karlova vas in Nova vas, da skupno priredijo svoj nacionalni praznik. Pred prejavom so prihajali na to svečanost tudi Hrvati iz avstrijskih krajev. Liga se udeležila praznika na čelu s predsednikom dr. Okanikom.

— O narodnih društvih v Lužici. Če govorimo danes o Lužičkih Srbih, misli večina vsekako le na ostanke naroda, ki je neizogibno obsojen k narodni smrti — k potopu v nemškem morju, v katerem se Srbi bore že iz dob Karla Velikega. Zagojavljamo vas — piše dopisnik »C. D.« — da se varate vsi, ki tako mislite. Tako pesimistično ne sme gledati na lužičke razmere Slovan, med tem so Srbi sami polni nad v boljšo bodočnost. Pa so tudi za srečno bodočnost dobro pripravljeni in zavarovani. Lužička preživlja dobo svojega končnega prerajanja tako kakor smo jo preživljali mi od sedemdeset let naprej. Geslo Sladkovskega »Združimo se!«, ki je toliko zaslužnega dela izvršilo med nami, je prišlo do razumevanja in veljave tudi v Srbiji. Z velika Slovana in srbska rodoljuba Arnost Smolir in Mihal Hornik sta začela ustanavljati društva. »Sajeden« (slavnost) lužičkega društva utrdi ljudstvo v narodni zavesti, da o notranjem življenju niti ne govorimo. In takih slavnosti je dosti v Lužici. Skoraj vsako nedeljo prirede kje kakšno slavnost. A pripomniti je treba, da so Srbi kmetiško ljudstvo. Srbska društva so današnji dan srečno združena v »Domovini«, ki ji načeljuje znanil zastopnik Lužičkih Srbov na mirovni konferenci Arnost Bart. Prava slast je čitati statistiko lužičkih društev, iz katerih se da posneti, kako se je narodna zavest po vojski oživila in se stalno oživlja. V Gornji Lužici saksonski je danes že 46 narodnih, 9 pevskih, 6 poljedelskih društev ter 2 kolearski društvi. V Gornji Lužici na Pruskem je delo naporejša, a vendar je tudi tam 10 društev. Dolenja Lužica (ki je vsa na pruskih tleh), je dolgo spala. Slovanstvo je imelo tam občutne izgube, ki bi bile srbski živeli v kakih 100 letih zatirje, če bi se ne bila Dolenja Lužica še ob pravem času predramila. Tujam se je začelo daniti. Pred štirinajstimi dnevi so ustanovili prvo narodno društvo v Strjazovi pri Hotezbužu. Vsa Lužica je bila tebe dogodka vesela. To je vsekakor sed nedavnega izleta gornjih Srbov v Dolenjo Lužico, Lužička Blota (nemški Sprewald) se zopet narodno zaveda. Dal Bog, da bi Strjazov še druge občine posnemale. Največje srbsko društvo je pač »Mačica serbska« v Budišinu (s podružnico Mačica serbska v Hotezbužu), največja in najvišji kulturna inštanca lužičkih bratov. Toliko, da je utihnil vojni vihar, pa je nastopil v Lužici »Sokol« in se kar najlepše razvijala in živi. Lužičko-serbski »Sokolski Zvezak« združuje danes 11 enot. Polagoma se udomačuje v Lužici rek: »Kar Srb to Sokol«.

Naposled hočem vreti v misel važno srbsko društvo, ki deluje že od l. 1907 sem med Čehi pod vodstvom prof. dr. Pate, znanega slavista. To je »Česko-lužičko društvo Adolf Černy v Pragi«. tako imenovano po največjem pospeševalcu češko-lužičkih stikov, ministrskem svetniku Adolfu Černemu (psevdonim Rokyta). Dejal sem takoj iz početka, da je narodni razvoj Srbov zagotovljen. Vkljub temu jim je treba pomagati, kar nastajajo stori njih najbližnji sorodniki — Čehi. Priglasujemo se k sodelovanju in postajamo člani »Česko-lužičkega društva v Pragi« in »Mačice serbske« v Budišinu. Pomnite; da »Hišče Serbstvo nezahujbene« (narodna himna) in da ne pogine, če bo deležno rastne podpore od srečnejših slovanskih bratov.

— Kolere v Bratislavi ml. Včeraj smo poročali o slučaju kolere v Bratislavi. Današnji bratislavski listi pa ugotavljajo, da se je bakteriologu prof. Ružički posrežilo doznati, da pri dotični ženski ne gre za cholero asiatico, nego za akutno drisko, ki jo je dobila od uživanja melone. Bolezen je končala sicer s smrtjo, toda ni nihče drugi obolel, kar je dokaz, da so bile vesti o koleri pretirane.

— Zbiljanje med Japonsko in Rusijo. Iz Moskve poročajo, da je japonska vlada izjavila, da z radostjo sprejme finančno pomoč, katero ji je ponudila sovjetska vlada povodom potresne katastrofe. Japonska vlada je odpravila prepoved, po kateri je bil zabranjen ruskim ladjam prihod v japonska pristanišča.

Zbirajte znamke za „Jugoslovensko Matico“!

Skok ob palici: I. Beneš (II.) 2. Skodlar (II.) 3. Dolenc (II.) Vsi trije so dosegli 2,63 m. Odločil je žreb.

Olimp. štafeta 200X200X400 X800. Iz predtekov je izpadla Ilirija in so v finale prišli Prim., Jad. in Lask. V finalu je zmagal Jadran s 3:56, 2. Prim. 3. Lask. Štafeta je bila najlepša točka dneva. Kregelj (J) je v krasnem stilu na zadnji progi tolkel Perperja in tako odnesel zmago za barve svojega kluba.

Tekmovalje dam: V splošnem se mora priznati, da so dame od preteklega leta znatno napredovale ter so se bolj kvalificirale kakor moški. Glavni boji še ni končan se vrši med Primorjem in Ilirijo. V sredo je bilo poleg novih slovenskih postavilnih tudi več jugoslov. rekordov. Rezultati so bili sledeči:

Tek 60 m: Prevec Silva (Pr.) 8,4. 2. Legan (II.) 3. Ahčin (Pr.)

Tek 100 m: Prevec (Pr.) 13,4 v predteku (nov jugoslov. rek.) 2. Sirca (II.) 14. 3. Ahčin (Pr.)

Tek 200 m: Finale tega teka se vrši v četrtki in sicer pridejo v finale Sirca, Oman (obe II.) in Prevec (Pr.)

Metanje kroglice: 1. Cimperman M. (II.) 7,08 (nov jugoslov. rek.) 2. Perpar (Pr.) 6,55, 3. Wilder (II.) 6,52.

Metanje kroglice: 1. Cimperman man (II.) 20,87 (nov jugoslov. rek.) 2. Prevec (Pr.) 3. Bloudček (II.)

Skok v višino z zaleto: 1. Cimperman (II.) 1,325 (nov jugosl. rek.) 2 in 3 mesto še ni odločeno in se nadaljuje skoki v četrtki.

Štafeta 4X60 m: V finale pridejo Primorje I. Ilirija in Primorje II. Finale se vrši v nedeljo. H koncu omenimo, da se pri damah odlikujeta gđ. Cimperman in Prevec, ki sta izvrstni sportistini. — Organizacija tekmovalja tudi to pot ni zadovoljevala.

Dopisi.

— Iz Podčetrtna nam pišejo: V »Jutru« z dne 29. avgusta t. l. napada nekdo tukajšnega oddelkovodjo finančne kontrole gosp. Martina Berliška. Ker je ta napad s strani »Jutra« popolnoma neumestno, ugotavljamo sledeče: Dopisnik »Jutra« si je osvojil podpis tržani, brez njih vedenja in dovoljenja, ker večina nas obsoja ta napad, ki izvira iz osebnega sovraštva dopisnika do Berliška. Zato bi g. dopisnika opozorili, da naj ne izliva svojega osebnega sovraštva po časopisih, ker to ne spada v politiko, temveč je le navadno osebno obrekovanje. Ker pa nam je dopisnik dobro znan, bi mu pripravili, naj najprej sam sebi izpraša vest, potem pa še le sodi druge, kajti ne verjamemo, da bi mu bilo ljubo, če bi pričeli naštevati njegove grehe. Gola istina je vsekakor da on s svojim vedenjem prej spada med hribovce, kakor g. Berlišk; kar se tiče obnašanja g. Berliška, lahko mirnim srcem trdimo, da je toliko izobražen, da se pač lahko meri v očki z dopisnikom, pač pa se splošno sliši, da prebivalci okolice Podčetrtna ki je zelo hribovit, niso zadovoljni z dopisom v »Jutru«, tem manj pa še tržani sami. Tudi se ni še slišalo, da bi se vitkal g. Berlišk v kake osebne zadeve, pač pa se čuje, da g. dopisnik rad vtiakne svoj nos tudi tja, kjer bi ga ne bilo treba. Vsekakor pa ne moremo zameriti g. Berlišku, ako je natančen v službi, kajti strogo in natančno v tem oziru pač zahteva njegov poklic. Ker dopisnik »Jutra« grozi, da hoče še nadalje rovariti, bi mu kaj takšnega odsvetovali že v njegovem lastnem interesu. Nismo sicer za osebno polemiziranje po časopisih, pač pa nikakor nečemo, da bi se komurkoli godila krivica, zato smo pripravili pravico braniti do skrajnosti in ne bomo dopustili, da bi se radi osebnega sovraštva blatilo enega ali drugega po časopisih. — Več domačinov.

— Iz litiškega okraja. (Draginja). Pišejo nam: V časopisih čitamo razna poročila o cenah živil in drugih potrebščin. Iz teh poročil razvidimo, da se skoraj povsod ceneže živi, nego pri nas v litiškem okraju. Tako čitamo, da je cena moke in pšenice stalno padla in »Trgovinski glasnik« poroča, da je padla cena moke za cel dinar (4 krome), a pri nas se kljub temu zahteva za črni kruh 7 in beli 8 din za kg. Povsod so se cene kruha znižale, a pri nas pa ne. Naj bi merodajne in zato poklicane oblasti skrbele za to., da se takemu samolastnemu prodajanju kruha nepravilno konec. Tudi doznavamo, da se govedina v Ljubljani ceneje dobiva, nego pri nas na vasi. Tam se dobi 1 kg govedine za 17 Din (68 kron), a pri nas 24 do 26 Din. Baš tako so druga jedila v Ljubljani in v drugih okrajih cenejša kakor v litiškem okraju. O drugih potrebščinah niti ne govorimo, znano je nam vsem, da je vse drugod cenejšo. In vendar bi morale biti cene povsod enakomerne. Naj bi se določila neka komisija, ki bi določevala enakomernost cene. Draginja se vedno viša, namesto da bi padla. In to že pri sedanjih razmerah neupravičeno in je to pravo odušerilo za uradnike, učitelje in one sloje, ki žive ob mesečnih svojih dohodkih. Komisija naj bi obstajala iz strokovnjakov, ki bi na pravični podlagi določevala cene vseh živil in potrebščin. Naj se uvažujejo cene med nabavnimi in prodajnimi cenami in to na drobno in debelo. To naj merodajne oblasti uvažujejo, da se bodo lahko živelj tudi nelmoviti slovi. — Poleg teh najpotrebnejših izdatkov ali stroškov za življenjske potrebščine nas tlačijo in mučijo gorostasni stroški za šolske knjige naših šoloobiskajočih otrok. Malo berlice za osnovnošolske otroke stane nad 25 Din, to je preko 100 kron. Vsaka knjžica en dinar (4 krome) pero 1 krono itd. Knjige za meščanske ali srednje šole in druge šolske potrebščine po nekaj sto dinarjev. Samo zemljepisni atlas stane preko 125 Din (500 kron). Kje naj vzame od svojih mesečnih dodatkov živeči oče denar, da zadosti tem zahtevam? — Vsekako bo trebalo imeti za te izdatke poseben fond. Umesino bi bilo, da bi se dobivalo za otro-

letiti telovadce po zmožnosti v tri vrste, vse druge člane podporneke pa uvrstiti v 4. vrsto, začetek telovadbe je naznaniti z zvoncec; naročilo Mandiču, da sestavi vsaj za proste vaje terminologijo v nemškem jeziku, na slovensko jo prevede prof. Vavru. Zastava naj nosi na drugo srebrnega sokola, na eni strani jugoslov. grb ter napis »Na zdravje«, na drugi strani grb Kranjske dežele.

Plesno zabavo dne 9. februarja 1864. moremo nazvati prvo društveno maskarado. V čitalniški dvorani obišče to predpustno zabavo do 200 oseb občinstva. Spored koncertu: 1.) Polka, igra čit. orkester; 2.) »Lahko noč« četverojev složil Valenta; 3.) dr. Prešern »Učence«, deklamacija; 4.) »Pod oknom« četverojev; 5.) Dežman »Proklete grablje«, deklamacija; 6.) Knitl »Sabljica« zbor; 7.) Vlastenčka, kadrilla igra čit. orkester. Po izvršenem koncertnem sporedu prikorakajo v dvorano večinoma maskirani telovadci ter kažejo svojo urnost in gibčnost. Ples traja do ranega jutra. Društvene zabave dne 27. februarja, 12. in 18. marca uspeje vse prav dobro. Na zadnji igrajo šaloigro »Na mostu« (Lorenč P-en, Steinmeč, Stemberg, Slakar). Izredni občni zbor dne 15. marca 1864, določuje znova društveni krog I. navadnega hlače s skritim pasom; 2. surkica s petimi gumbicami in trakom za vratom 3.) rdeča srjaca brez ovratnika (bele gumbe) nosi se čez belo. 4. malo pero s sokolskim znakom za klobukom, ki je napol čičko sivkaste barve.

Kakor kuriozjum je navesti, da je polcija hotela prepovedati rdečo srjaco, vendar je po energičnem nastopu dra. Coste odstopila od svoje namere.

Dne 2. in 16. aprila sta zadnji zimski zabavi v tekočem letu. Pri slednji polje prvikrat vojaški zbor iz Vilharjeve »Jamske Ivanke«, zaključno pa Jenkov »Napreje«. Istega dne dobijo poročilo, da je društvena zastava odšla iz Prage. Zastavonošo določilo Fr. Drenlika, njegovim namestnikom Škofica. Soglasno sprejmejo pravila za izlete in javne nastope.

Prvi tak javen nastop je ob pogrebu ljubljanskega župana in prvega čitalniškega predsednika Mihaela Ambroža. Neštevilna množica ljudstva spremlja 40 mož broječo sokolsko četo vračajočo se od Sv. Krištofa proti domu.

60-LETNICA SOKOLSKEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

Na več vprašanj naznanjamo, da naj se člani, ki imajo sokolski krog, udeležijo vseh slavnostnih prireditev v sokolskem krogu. In sicer akademij, pozdravne večere, spreveda, slavnostne predstave v opernem gledališču ter prijateljskega sestanka.

Članice naj se udeležijo prireditev v civilni obleki s sokolskim znakom; edinele pri slavnostnem obnem zboru in pri sprevedu naj nastopijo v telovadnem krogu. Ženski naraščaj naj nastopi v telovadnem krogu pri obnem zboru in pri sprevedu, možki naraščaj pa ob istih prilikah v slavnostnem krogu.

Deca, moška in ženska se zbira v krogu v nedeljo, dne 30. sept. ob 11. uri dopoldne. Predpisane trakove za znake, z napisom društva in župe ima društvo v zalogi. Dobe se v društveni pisarni v Narodnem domu vsak dan od 5.—7. zvečer.

Sokol I. vabi svoje članstvo, da se udeležijo ljubljanskih slavnosti 60 letnice Sokolskega društva Ljubljane v dneih 29. in 30. tm. Člani v krogu se pozivljajo, da se udeležijo spreveda po mestu. Zbirališče: Narodni dom v nedeljo 30. tm. ob 11. uri. Odbor.

Turistika in sport.

— V luhkoletnem dvoboju Francija: Finska, ki se je vršil prošlo nedeljo v Helstingsforsu so zmagali Finci s 119 : 36 točkam.

— V koči na Triglavskih lezerih je bilo letos 1350 turistov, lani pa 1067. Poset te kočje se je v zadnjih letih zelo povečal, ker je kočja ena najbolj oskrbovanih in ker je pot čez Komožo tako popravljena, da je izkubila vsako »grozoto«. Pred vojno je posetilo to kočjo največ 300 turistov.

— HASK: Ilirija Prodružila vstopnke za nogom. tekmo Hask: Ilirija se vrši od petka naprej pri tvrđ. J. Gorec na Dunajski cesti. Sedeži I. vrste so numerirani, tako, da si v predprodaji oskrbi lahko vsakdo določen prostor. Članske in znižane dijaške in voljske karte se bodo dobivale le v predprodaji. Brez vstopnice je vstop na igrišče nedovoljen; aktivni člani nogom sekcije morajo dvignuti proste vstopnice v predprodaji.

— H. A. Š. K. (Zagreb) igra v nedeljo v nedeljo 30. tm. v Ljubljani prijateljsko tekmo s SK. Ilirijo. Hrvatski akademski športni klub, ki uživa širom cele države največje simpatije, je tudi nam dobrodošel in mil gost, katerega je sprejela naša publika vedno z velikim navdušenjem. Hask je proslavil nedavno dvajsetletnico svojega obstoja. Predstavlja torej enega najstarejših klubov v državi in velja povsem upravičeno za utemeljitelja vsega jugoslov. sporta. Njegov nogomet. moštvo, ki nastopi v nedeljo v Ljubljani, je bilo z dvema kratkima predsedkoma nepretrgoma prvak Zagreba. Letos je doseglo lepe uspehe tudi proti internacionalnim prvorazrednim protivnikom doma in v inozemstvu, osobito v Pragi.

Ležkoletniška tekmovalja za prvenstvo Slovenije. (Nadaljevanje).

V sredo 26. tm. so se nadaljevala luhkoletniška tekmovalja za prvenstvo Slovenije. Dosedaj so dosegli Primorje 88 točk, Jadran 28, Ilirija 29 in Lask 6. Rezultat tekmovalja je bil sledeč: Trojstvo: 1. Perpar (Pr.) 11,70 (nov slov. rek.) 2. Jancigaj (Pr.) 11,10, 3. Vidmajer (II.) 11,5.

— **Smrtna kosa.** Včeraj je nenadoma umrl zadet od kapi gosp. Albert Derganc, brivec, posestnik, mešan ljubljanski in trgovec s starinami. Pokojnik je bil naroden mož, dober naprednjak, ki je vsikdar storil svojo strankarsko dolžnost. Izvečab se je v izurjenega poznavalca starin in si je ustvaril lepo trgovino najrazličnejših antikvit. Bil je tudi velik prijatelj prirode in navdušen planinec, ki je še letos marljivo posejal naše gore. Vso svojo rodino je vzgojil v narodnem duhu. Njegovi otroci so odlični delavci na sokolskem polju. — Pogreb bo v soboto ob 16. — Pri Sv. Antonu na Pohorju je v sredo umrl Fran Mravljak, veleposestnik in ondoin župan. Pokojnik je bil oče g. Frana Mravljaka, profesorja v Celju. Bil je odlični narodnjak, ki je vse svoje življenje posvetil narodni stvari na severni meji. Njegova smrt bo povzročila veliko vrzel v vrsti naših narodnih borcev na Pohorju. Pogreb bo v petek 28. t. m. na Pohorju. — V Zgor. Polskavi je 24. t. m. v visoki starosti 85 let umrla ga. Matilda Dominkuš, vdova po znanem slovenskem odvetniku v Mariboru. Pokojnica je bila babica odvetnika dr. Friderika Babnika. Pokopali so jo v sredo na Zg. Polskavi. Vsem pokojnikom bodi ohranjen blag spomin.

— **Poštna voznja Polhov gradec — Ljubljana** se je s 16. t. m. izpremenila, tako da odhaja iz Polhovega gradca ob 2. polnočni in prihaja v Ljubljano ob 5. uri 30 min. Ob sredo in nedeljah ne prihaja iz Ljubljane in ob četrtnih in ponedeljkih ne odhaja iz Ljubljane. Odhod iz Ljubljane je poletni in pozimi isti, namreč ob 7. uri 20 minut zjutraj.

— **Bivši avstro-ogrski ujetniki.** Pišejo nam: Kakor iz zanesljivih virov poročajo razni listi, živi še mnogo bivših avstro-ogrskih vojni ujetnikov na Ruskem in v Aziji. Samo na Mongolskem jih je baje okoli 10.000. Ker je med njimi še mnogo južnih Slovanov, bi morala vlada potrebno ukrepati, da se jim omogoči vrnitev v domovino. Gotovo je med njimi tudi več takih, ki so danes proglašeni za mrtve. Dosele se ni še nič storilo za njih povratek. Ministrstvo za zunanja dela bi imelo spraviti to vprašanje v tek in omogočiti nesrečnim ujetnikom vrnitev v domovino in daljnih vzhodnih krajev.

— **Mestni dohodarstveni urad** razpisuje javni natečaj za napravo službenih oblek svojim uslužbencem, obstoječe iz suknišča, hlač in telovnika. Natančne podatke daje ravnateljstvo na Gosposvetski cesti 17 v dostavilom, da sprejema zadevne ponudbe do 4. oktobra t. o. poldne.

— **Kršenje obrt. reda.** Pri podpisnem gremiju se je v zadnjem času pritožilo že več trgovcev glede kršitve obrtnega reda, storjene s strani trgovskih potnikov s tem, da se dotični profi zakonitim določbam o trgovskih potnikih bavijo neposredno s prodajo blaga trgovcem in netrgovcem, ki ga nosijo v svojih kovečih za vzorce. Gremij poziva, da trgovci v lastnem interesu javijo imena takih potnikov, da bo mogel napraviti ovadbo na obrtna oblastva. Gremij trgovcev. Ljubljana. Fran Stupca, načelnik.

— **Celjske vesti.** Ljudsko vseučilišče prične s predavanji v začetku meseca oktobra. Podrobnosti o delovanju našega ljudskega vseučilišča v letošnji sezoni se bodo objavile v kratkem. — **Gostilničarska anketa** se je vršila v tork 25. t. m. v Celju. Udeležili so se gostilničarji iz Slov. Stajerske, Prekmurja in Mežiške doline. Razpravljali so o raznih zadevah tičočih se njihovih interesov. Med drugim so razpravljali o lastni botniški blaginji, o gostilničarski šoli, o ustanovitvi gostilničarske banke, nakupovalne zadruge za vmo itd. Poslala se je Nl. Vel. kralju udanostna brzojavka. — **Vlak** je povozil pri Petrovčah nekega gluhega Miho Terglava in ga težko poškodoval. Prepeljal so ga v celjsko bolnico. — **Marija Stuar** te se predstavlja jutri v petek v mestnem gledališču. Scenerijo bo sestavil za to predstavo g. arh. prof. Kregar iz Ljubljane.

— **Mariborske vesti.** — **Nemška predrznost.** V neko brivnico na Aleksandrovi cesti je prišel neki, o razmerah nepoučeni trgovec iz Bakra in je pozdravil kajpada slovensko. Odzdravilo so mu nemški. Mož je dobil utis, kakor da namenoma provocirajo z nemščino, ker si ni mogel misliti, da bi se tudi rojen Nemec v petih letih ne mogel naučiti vsaj kratke slovenski odzdrav. Ker se tam blizu nahaja tudi brivnica znanega zavednega narodnjaka, se večkrat zgodi, da Jugosloveni, posebno vnanji, pomotoma zaidejo v sosedno nemško brivnico. Ta slučaj seveda ni posamen. V zadnjem času se sploh opaža, da je nemška predrznost zopet na površku, torej da se mariborski Nemci zopet čutijo domače, kakor so se pod Avstrijo. Ako bomo to predrznost mirno gledali, lahko v par letih ponovno zavladajo stare razmere. To velja tudi za trgovine in gostilne ter sploh za vse javne lokale. Omenjeni trgovec se je pozneje, ko se ga je o razmerah informiralo, nemalo začudil, da so Slovenci, ki so tolikanj trpeli ravno v Mariboru, postali zopet hlapčevske duše. Vse navduševanje po zborovanjih ne pomaga nič, ako mariborski Slovenci svoje narodnosti ne znajo uvelljavljati tudi praktično v vsakdanjem življenju. — **Smrt** pri delu. V tork zvečer se je poleg že sporočenih dveh slučajev pripetil še en slučaj nezgode, ki je končala s smrtjo mladega delavca, očeta šestere otrok. Ta tretji slučaj se je pripetil izven Maribora v lesni tovarni Kobija pri Limbušu. Pomožni delavec Avgust Razborčan, je s kolom skušal ustaviti kolo ozir. spraviti jermen s stroja, pri tem ga je stroj z dotičnim kolom tako pritisnil, da se je mož takoj zgrudil onesvečen. Rešilni oddelek iz Maribora je sicer takoj pohitel na lice mesta in poskušal vse mogoče, da spravi težko poškodovanega k življenju, pa je bilo že prepozno, notranje poškodbe so bile pretežke. Mož je umrl, ter zapuščal ženo s šestere otroci. — **Požar** v Scherbaumovem mlinu. V paromlinu tvrdke Scherbaum v Bistrici pri Rušah je v sredo dopoldne na podstrešju izbruhnil ogenj, ki bi bil uničil najbrže

celo poslopje, da niso, še predno je prišla domača požarna bramba, poskusili ogenj zadušiti z 18 minimaks aparati. Na lice mesta je prihitela tudi mariborska požarna bramba z avtobrigadno. Toda, kakor rečeno, glavno delo so med tem že opravili minimaks aparati. Ogenj je nastal najbrže vsled samovnetja pri strojih. — **Črevesne bolezni.** Med tem ko v okolici Maribora ogroža kakor vsako leto v tem času griža, se razširjalo po mestu različne črevesne bolezni. V Mariboru je to popolnoma naravno. Kdor vidi strašno nesnago na živilskem trgu, kdor ve in sam poskuša, kaj vse se gostom nudi po mariborskih gostilnah in tudi nekaterih kavarnah in kdor ve, da od prevrata sem še ni funkcionalna nobena komisija za pregled živil po javnih lokalih, da si še danes ni ogledala smrdeljih mariborskih pisarn in kdor poskuša po gostilnah namesto zdrave masti smrdelji loj ali celo konjsko mast, ta se mora sploh čuditi, da ni na različnem zastupljenju pomrlo že polovico Maribora. Do sedaj oblasti, ki imajo dolžnost kontrole, niso v tem oziru še ničesar storile.

— **Tatvine v Ljubljani.** Izpred skladišča za brzojavno blago na glav. kolodvoru v Ljubljani je bilo ukradeno trgovcu Lado Khamu kolo znamke «Gorec» vredno 2000 dinarjev. — Podobno kolo je bilo ukradeno tudi Francetu Erjavcu v Črni vasi in sicer iz podstrešja. Obenem je odnesel tat več perila in obleke in 2 konjski opremi v vrednosti 8000 Din. — Gostilničarki Marilji Kramar na Sv. Petra cesti je bil ukraden zelen ročni voziček vreden 400 Din. — **Neznani zlikovec** je vlomil v barako branjeve Katarine Knavsove v Rakovniški ulici in je odnesel 9 bankovcev po 100 Din. — **Raz Reichove streme** na Poljanskem nasipu je bila ukradena velika volnena ruta vredna 300 Din. Ukradlo jo je dekle, ki je bilo slično od zadnje porotne obravnave znani bel čepci. — **Na Krakovskem nasipu** je bilo vlomljeno v stanovanje Adolfa Porša in ukradena železna ročna blagajna v kateri je bilo 800 Din, gotovine, zlat verižast prstan, srebrna ženska ura in pa 3 hranil knjižice Mestne hranilnice ljubljanske z vlogo 25, 50 in 87 Din.

— **Trije samomorci v Beogradu.** V Beogradu tudi menda razsaja «epidemija samomorilstva». V ponedeljek 24. tm. se je zastrupila 19letna služkinja Ivanka Hagar rodom Slovenka iz Litije. Zapustila je pismo, v katerem naznanja, da gre v smrt, ker jo je zapustil fant. — **Istega dne** je skočila v Savo neka ženska, katere identitete niso dosedaj ugotovili. — **V tork** zjutraj si je pogzal strel v glavo orožnik Zvezoslav Dimitrijevič. Težko ranjenega so prepeljali v beogradsko bolnico. Zdravniki upajo, da ga ohranijo pri življenju.

— **Tragedija dveh ruskih beguncev v Beogradu.** V soboto 21. tm. ob 18. se je odigrala v Beogradu pretresljiva tragedija dveh ruskih beguncev. Dilek Andrej Jermolin je ustrelil svojo ženo in nato samega sebe. Tudi svoje dveletno dete je obstrlel vendar bo ostalo pri življenju. Jermolin in njegova žena sta ostala mrtva. — **Beogradski Sokol I.** prestonasledniku, Beogradsko sokolsko društvo I. je na svoji zadnji seji izbralo prestonaslednika za preveza svojega dobrotovernega člana. Kraljevič je bil obem obdobjem s popolnim naraščajočim sokolskim krojem ki sta ga dva Sokolliča oddala dvornemu maršalu. Kraljica je bila nad ljubkim darikom vidno vzradoščena.

— **Velika tatvina v Pazinu.** Iz blagajne občinskega urada v Pazinu v Istri je bilo ukradenih pomoči od sobote na nedeljo 35.000 hr. Škoda pa je kriva z zavarovalnico. Dosedaj so aretirali dve osumljeni osebi.

RICINOVO OLJE.

Ne govorim o ricinovem olju znanstveno, kakor o fašistovskem argumentu, nego popolno laiško hočem razpravljati o masnem ricinovem olju, kot takem. (Glej Brockhausov konverzacijski leksikon, trinajsta knjiga, Perugia bis Rudersport). »Oleum ricini, angleški Castor-Oil se mrzlim ali gorkim potom pridobiva iz izluččenega semena rastline Ricinus communis L. Olje je brezbarvno ali rumenkasto, gosto, mitega a naknadno praskajočega okusa in se strdi šele pri — 15° C. Sestavni deli tega olja so gliceridi od kisline ricinovega olja, štearoinova in palmitinova kislina. Medicinsko se uporablja ricinovo olje kot odvajalno sredstvo in za pomade ter dodatek k lasnim oljem, tehniško se rabi pri fabricaciji mila in kot strojno olje, posebno dobro pa je za mažo vrhnega usnja za čevlje. Tako! In je še rečeno, da ga je na Francoskem dosti in na Laškem posebno veliko. Pa da je ono iz vzhodne Indije slabo, najslabše. Veljalo je olje (leta 1894.) 50 do 75 nemških mark sto kil; tukaj pa se mi zdé podatki nekoliko zastareli in bi ne mogel jamčiti, da cena še drži, ker se je med tem položaj marke močno zasukal. Vsekakor pa bi se morda za sto kil nemških mark še vedno dobilo 50 do 75 kapljic ricinovega olja... Tvrška Benuti Mussolini naznanja iz Rima, da je tendenca čvrsta, ker se posebno v novo osvobojenih krajih še vedno močno vprašuje po ricinovem olju, ki gre tam pod imenom »Olio di argomentatione fascisto«. Kjerkoli jim sloveška pamet ni razsodnost odpovesta, in to je zelo pogosto, tam s pridom vporabljajo Mussolinijevi zastopniki ricinovo olje, in ta argument vselej drži. Zato mislim in sem prepričan, da je Brockhausov leksikon pomanjkljiv ter priporočam in predlagam, naj se ob prihodni izdaji njega uredništvo pogledom ricinovega olja obrne za podatke do firme Benuti Mussolini, Roma, Piazza Corso Grande I. Ricinovo olje je učinkovito sredstvo: Moj nalmlajši, Urh mu je ime, pa vso čast dela svojemu patronu, nedavno je imel neko bolezen. In zdravnik — gletje ga — mu zapíše... ricinovo olje! Tako in tako, in da bo pomagalo! Pa je šel Urhek samo enkrat na led in je rale brez obljubljenih sladkorčkov okrevale. Ker sem takrat doberšen del svoje uradniške plače investiral v ono stekleno ricinovo olje

ki mi je sedaj stala brez haska v napatje, zato sem si pa nekaj zmislił ter nekega jutra zgodaj zbudnal vseh dvanajstero slečenih parov stebalov, ki jih šteje moja familija in sem jih jel po vrsti in z legnatjo na vrhu, na podplatih pa in na kopitih mazati, mazati, mazati z ono medicino. No, in tega je sedaj že par mesecev in čudom se čudim, čevlji se kar ne strgajo in se ne trgajo! Gospod Peter Kozina & Ko., ki sva si bila preje dobra znanca in iskrena prijatelja na kontokorentnem računu z nizkimi obrestmi, ta gospod pravim, me je že popolnoma zgrešil. Morda celo misli, da sem šel h konkurenci, pa je le ricinovo olje povzročilo, da mi več ni treba prestopiti predragi prag, kateresibodi čevlejske prodajalne... Odvajalno sredstvo, da ga ni para! Kar dajem osobito stalno nameščeni na znanje! Probatum est, saj treba se marsičem odvaditi!

— **Ogledite si v izložbah** oblačilne industrije A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ulica 7, najnoveše raglane, njih nedosežno lep kroj in nizke cene pri izvrstnem blagu.

Kultura.

— **Českoslovaška umetniška razstava na Dunaju.** Te dni se je otvorila na Dunaju v navzočnosti zveznega predsednika Halmischa českoslovaška umetniška razstava, ki jo je priredilo društvo upodablajočih umetnikov »Manes«. Predsednik društva arhitekt Novotny je imel nagovor, v katerem je naglašal, da je društvo zelo rado prišlo na Dunaj, da pokaže svojim avstrijskim prijateljem, da se kljub politično izpremenjenim razmeram ni ničesar izpremenilo glede skupnosti med »Manesom« in »Hagenbunde«. Upa, da pride »Hagenbunde« v Prago in ga tem povodom oficijelno vabi. Zvezni predsednik Halmisch je naglašal, da umetnost ne pozna nacionalnih in državnih mej in zelo ga veseli, da je otvorjena na Dunaju mednarodna razstava.

— **Zikov kvartet.** Našo včerajšjo nočico o Zikovem kvartetu popravljamo v toliko, da koncertujejo umetniki tudi v Sloveniji. Ravnotako je bila napočna naša informacija o nazadovanju kvarteta, ker je novi 2. violonist g. Herbert Berger, ki je vstopil v kvartet po posredovanju starega češkega kvarteta, priznan kot eden najboljših učencev slavnega Ondrička. Graška kritika, kjer so Zikovci koncertirali 20. sept., je polna hvale in priznanja. Zato se veselimo, da bomo slišali naše stare znance zopet v Ljubljani.

— **Jurčič-Bajuk, Tihotapec, Ljudska igra v 5 dejanjih.** Ljudski oder IV. zvezek. V Ljubljani 1923. Cena 22 Din. Založila Jugoslovenska knjigarna, 53 strani. Stržajeva dramatičarja Jurčičevega Tihotapeca je že dolgo pošla. Zato je bilo povpraševanje po tej priljubljeni ljudski igri prav veliko in Bajuk je ustregel živji potrebi, da je na novo priredil to priljubljeno povest. Šestnajst moških vlog in tri ženske nastoje vsi igra. Kar bo ljudstvu posebno ugodilo bo originalno mozevanje doletenjskih kmetov. Intrigant tekmeč ali Fortunatek je krasna komična vloga za zahrbtnega sebičnega, ki je obem tako dovipen, da bi ranjki Verovšek tekmeč priklopi k svojemu Mozolu, Krjavlju, Ježu. Tudi Kokošarica je prav izvrstna ženska vloga, ki s svojo jezikovostjo vzbuja salve smeha. Tihotapec France in Grančarski stražmoter Peč sta pa dve vlogi, ki zaehaviti resno zasledbo, ker sta pravi težki. Igra je efektna, morda je malo preveč pretepaškega v njej, slog pristno Jurčičev, konec

spravljiv in blago vplivajoč, scenerija preprosta, da jo zlahka zmore vsak podeželski oder. Dejanje je bogato, le v skrajni sili, ob tehničnih nezmožnostih stopi namesto dejanja pripovedovanje, ki pa ni nikjer utrudljivo. »Tihotapec« se bo gotovo pritihtapil po vseh odrih slovenskega ozemlja z velikim uspehom.

Društvene vesti.

— **Bratstvo v Ljubljani** sklicuje za v petek 28. tm. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu (soba pod tajištvom NSS) izredni občni zbor. Dnevni red: poročila predsednika, tajnika, blagajnika in volitev novega odbora. Člani in članice naj se obnega zbora udeležijo točno in polnoštevilno. — Odbor.

— **Belokrajnsko učiteljsko priredilo** dne 7. oktobra v Metliki razstavo sadja, ki ima namen pokazati Belokrajncem in tujcem kaj raste v Belokrajini. Pozivljajo se sadjarji, da razstavijo — sadni trgovci pa, da s razstavo ogledajo. Podrobnosti pri Belokr. učit. društvu v Metliki.

— **Cercle francais.** S poukom v francoščini se prične dne 1. okt. in neha koncem aprila. Pouk se bo vršil v priličju I. drž. gim. (pri Nar. domu) in sicer za začetnike v I. kurzu po 3 ure na teden, ob ponedeljkih in sredo od 18.—19 in pol. (poučuje prof. g. dr. Novak). V II. kurzu za obiskovalce lanskega I. kurza po dve uri na teden, ob torkih in petkih od 18.—19. (prof. g. dr. Novak); za obiskovalce lanskega II. kurza se uvede II.b kurz, v katerem bo istotako nadaljeval pouk po Pichonovi knjigi g. dr. Novak ob četrtnih od 18.—19. v III. kurzu bo predavala Mme. Jeras o franc. literaturi ob ponedeljkih od 18.—19. ob sredo in petkih od 18.—19. bo pa vodil družabne pogovore g. baron Knorring. Obiskovalci I. kurza bodo tudi smeli obiskovati II. kurz, oni II. kurza bodo pa lahko obiskovali tudi III. kurz ter se udeleževali literarnih ur in pa družabnih pogovorov. Kdor se hoče udeleževati pouka, naj se ustmeno ali pisмено prihlasi pri šolskem slugi I. drž. gim. gosp. Schottu. Učnina, ki znaša mesečno 5 din. se bo plačevala potem poštini čekovnih položnic, ki jih je dobiti pri imenovanem šolskem slugi. Ker bo pouk prvovrsten tudi letos, prikažuje društvo obilne udeležbe. Če se prihlasi zadostno število frekventantov, se otvori za I. kurz paralela in obem izdatno razširi ostali učni načrt. Kakor lani, tako tudi letos vodi blagajniška delovna društva g. F. Abulner, knjigovodja Mestne hranilnice, knjižnico pa oskrbuje še nadalje in izposoluje knjige v Mladiki vsak ponedeljek od 17.—18. prof. ga. M. Wirglerjeva.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 27. septembra. Sprejeto ob 13. Na današnji borzi je bilo trgovanje zelo rezervirano. Radl precej velikega pomanjkanja gotovine je bilo le malo zahteve po devizah. Da pa ne bi radi tega tečaji še bolj nazadovali, se je tudi blago zadrževalo. V snlošnem je tendenca še vedno slaba, ni pa izključeno, da se bodo tečaji z ozirom na to, da v soboti ni borze, zopet nekoliko učvrstili. Intervencija Narodne banke je za sedaj prenehala. Beogradska borza radi praznika ni poslovala.

Na efektnem trgu je bila z istega vzroka, kot na državnem, precejšnja rezerviranost. Še nadalje so se poslabšale Trboveljska deloma tudi Guttmann

in Šečerana. Precej povpraševanja je bilo tudi za delnice »Union-paromline«. Ob zaključku so notirale: Devize: Curih 15.45—15.495. Pariz 5.30—5.425, London 393—395, Berlin 0.00003—0.00011, Dunaj 0.12—0.122, Praga 2.60—2.63, Trst 3.99—4.01, Newyork 85.5—87.50, Budimpešta 0.40—0.40. Efektli: 7% invest. drž. pos. od 1. 1921 71—72, Ljubli. kred. banka 222.50, Prva hrv. šted. Zagreb 1150, Slav. banka Zagreb 110, Hrv.-slav. zem. hlp. banka, Zagreb 145, Hrv. esk. banka Zagreb 179—180, Jugoslov. banka Zagreb 155—156, Trbovelj. prom. dr. 1000, Slavonija 275—292.50, Exploatacija 250—252, Guttmann 202.50, Šečerana 2515—2600, Nar. šumska ind. 150—165.

Valute: lira 3.95—3.97. **INOZEMSKA BORZA.** — Curih 27. sept. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.60, Berlin 0.00000425, Amsterdam 220.75, Newyork 560.75, London 25.58, Pariz 34.90, Milan 25.72, Praga 16.80, Budimpešta 0.03, Bukarešta 2.60, Sofija 5.37, Varšava 0.0017, Dunaj 0.0078, av. žig. krome 0.0793. — Trst, 27. sept. Predborza. Beograd 25.10—25.30, Berlin 0.000015—0.00002, Dunaj 0.0305—0.031, Praga 64.25—65, Pariz 135.25—135.75, London 99—99.25, Newyork 21.70—21.80 Curih 388—391. — Dunaj, 26. sept. Devize: Beograd 820—824, Praga 2127—2137, Milan 3214—3226, Pariz 4392—4408, Curih 12.635—12.685, Newyork 70.935—71.185. Valute: dinar 809—815, češke krome 2109—2125, lira 3100—3210, franc. frank 4345—4375, švic. frank 12.520—12.600, dolar 70.560—70.960

Razne stvari.

• **Prijatelj sovjetski sodnik.** Neka klubova jahta iz Odanskega je prišla v Petrograd potem, ko so v Kronštatu potrdili, da so potne listine v redu. Oblast v Petrogradu pa je bila mnenja, da te listine niso zadostne za dohod v sovjetskorusko pristanišče. Vprašala je še vlado v Moskvi, na kar je prišel ukaz, da se posadka postavi pred sodnijo. Ta sodnija, ki so jo tvorili komisar z enim prisednikom in eno prisednico, je obsodil došlece iz Odanskega na štiri tedne zapore. Po razglasitvi obsodbe je sledila seja sodnega dvora, v kateri se je obsodba razveljavila in sicer radi dobrih odnošajev med Rusijo in Nemčijo. Nato so bili obsojenci povabljeni na dobro kosilo in sicer jih je povabil sodni dvor. Kosilo so je vršilo v sodnijski palači.

— **Opozorjamo** na današnji oglas vrvarne Ivan N. Adamič, katera obstoji že leta 1872, kot prva kranjska vrvarna in katere solidne izdelke, najtopleje priporočamo.

— **Kino Matka »Rdeči netoprci.** Senzacionalna pustolovna drama z Greto Rheinwald. Od 1. oktobra dalje se predvaja remek-film jesenske sezije »Podzemna Amerika« z glasovito pesalko Anito Berger v glavni vlogi. Občinstvo naj si blagovoli ogledati samo sliko, ki je razstavljena v vestibulu kina Matice in kjer se lahko prepriča o velepozornosti tega filma. Največji pustolovni film letošnjega leta pa bo »Tarzanov sin«.

KOT NASLADA IN KOT HRANA JE NAJBOLJŠA ČOKOLADA »SANA«.

— **Poskusite** specialna vina v steklenicah tvrdko Giuro VALJAK, Grajska klet v Mariboru, Dobilo se po vseh hotelih, kavarnah in restavracijah širom naše domovine.

Jugosl. importno in eksportno podjetje
ING. RUDOLF PEČLIN.
Stroj za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodje; lokomobile in motorji; vseh vrst stiskalnice; veličugolna železa za stavbene in konstrukcijske svrhe. — Tovarna poljedelskih strojev, livarna za železo in kovine **F. FARIČ** iz deluje vse predmete iz litiga železa v vsakimnožini in velikosti točno po modelih, armature iz miedi in kovin za vsako potrebo.
Tel. Inter. 82. **MARIBOR, Trubarjeva ul. 4.** Tel. Inter. 82.

Zahvala.
Ob bridki nesreči, ki nas je zadela z nepričakovano izgubo našega dragega soproga, očeta, brata in strica, gospoda
Dr. Vladimirja Serneca
odvetnika, starosta Sokola in občinskega svetnika mesta Maribor
bili so nam v uteho vsi neštevilni dokazi iskrenega sočutja in spoštovanja.
Naj izvolijo sprejeti izraz naše iskrene hvaležnosti vsi bratje »Sokolii«, gospodje vojni, civilnih in cerkvenih oblasti, gospodje mestnega občinskega sosveta, gospodje zdravniki mariborske bolnice, gospodje Mariborske posojilnice, Citalnice in »Triglava«, pevski zbor Glasbene Matice, godbi, zastopstva vseh javnih in narodnih korporacij, vsi pošiljalci prekrasnih vencev kakor tudi vsi številni spremljevalci rajnega na njegovem poslednjem potu.
Posebno se toplo zahvaljujemo gg. govornikom, ki so ob sprevedu s tako dirljivimi besedami tolmáčili žalujočemu zboru vso teškočo in bridkost izgube, ki nas je ob tej preuranjeni in nenadni smrti potrla.
Globoko žalujoča rodbina.

Zahvala.

Za mnogobrojno sočutje povodom smrti naše ljubljene hčerke

Auguste

za poklonitev vencev, obilno spremstvo vsem, posebno tukajšnjemu šolskemu vodstvu, čast. g. kaplanu Iv. Mevzeljnu in učit. osobju s šolsko mladino, se tem potom zahvaljujemo

žalujoci starši: **Brezovar Matija** in **Justina** z otroci: **Olga, Ivanka, Milan, Vlado, Bojan.**

Št. Rupert, dne 26. septembra 1923.

Zahvala.

Za mnogobrojno in odkrito sočutje povodom smrti naše ljubljene matere, gospe

Brezovar Marije

za poklonitev vencev in za obilno spremstvo na nje zadnji poti se tem potom zahvaljujemo

žalujoci: sina **Matija** in **Avguštin** ter hčeri **Marija** poročena **Letič** in **Ivanka** poročena **Marinšek.**

Št. Rupert-Ljubljana, 26. septembra 1923.

**Risalni papir
Minister papir
: Uradni papir :
: Obojni papir :**

in vse šolske potrebščine priporočila po znižanih cenah

M. Tičar, Ljubljana

Objava.

Vijudno javljamo, da smo prevzeli po tvrdki P. Hochnegger in drugovi, ki se je razšla, „Tvorilno pohištva in stavbeno mizarstvo“ Maribor, Koroska cesta 46 v lastno rezižo ter jo bomo vodili pod firmo: „Mariborska lesna industrija.“

Prevezujemo vsa v to stroko spadajoča dela, zagotavljajoč v vsakem oziru najcenejše in najvestnejše postrežbe, kar nam bude lahko mogoče, ker razpolagamo s prvovrstnimi močmi.

Priporočamo se

Mariborska lesna industrija

Parna žaga, tvornica lesnih izdelkov, stavbeno pohištvo.

Vel. int. 160. Brzjav: Agil.

Večja tvrdka

v svoji lastni hiši, z lastnim lokalom in garancijo v mestu prevzame manufakturno blago v komisijo. Poudarba pod „MANUFAKTURA“ na Aloma Company, Ljubljana.

Pisalni stroji, potrebščine

mehanična delavnica (popravljalnica)

L. BARAGA, Ljubljana, Šolenburgova ulica 6-1.

Zidna opoka

normalno in močno žgana, priznana najboljša kakovost se nudi vsaka množina po dnevni ceni.

R. Smolewski, arhitekt in mestni stavbenik, posestnik opokarne na Viču. — Rimska cesta 18 **Zaloga na drobno na Opekarski cesti 18.** 7915

Stanovanje

sestojee iz dveh opremljenih sob, z električno razsvetljavo, v vili na deželi, ob južni železnici, se zamenja za 1 sobo v Ljubljani. Ponudbe pod »Zamenjava 10216« na upravo Slov. Naroda. 10216

Petrolej

garantirano in ameriški dvojni raf. vodenočisti je došel v večjem transportu, katerega ponuja vsem njenim odjemalcem v cisternah in manjših količinah po najnižjih konkurenčnih cenah

Zora d. z. o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 33 **Tel. št. 366, 223 in 13**

Agilnega potnika

veščega papirne, grafične in kartonažne stroke sprejme večje podjetje v Ljubljani. Oziralo se bo le na ponudnike, ki kolikorolito obvladajo označene stroke in razpolagajo z najboljšimi referencami. Dohodki poleg stalne plače še v proviziji. Ponudbe pod naslovom: „Agilni potnik“ na oglasni zavod **Joso Zorman, centrala: Ljubljana, Gledališka ulica.** 10171

Brez konkurence!

Poglejte si zalogo!

Prve kranjske vrvarne

Ivan N. Adamič

Ljubljana, Sv. Petra c. 31,

Maribor, Vetrinjska 20,

Kamnik, Šutna 4,

katera razpošilja vse vrvarske izdelke in v to spadajoče predmete po najnižji ceni.

Ustanovljeno leta 1872.

Centrala Ljubljana 10316

Telefon interurb. 441

Vizitke in kuverte

Narodna tiskarna

v Ljubljani.

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar.

MALI OGLASI

Cene oglasov do 20 besed Din 3—; vsaka nadaljna beseda 50 para, z davčino vred

Prodaj

Pes-bernardinec, dober čuvaj, se radi od-potovanja proda. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.203

Lovska psica črne barve, 6 mesecev stara, se po ugodni ceni proda. — Naslov pove upr. »Slov. Narod«. 10.330

Proda se kolo skoraj novo. Ogleda se vsak dan od 1.—5. pop. Poljanski nasip št. 40, na dvorišču. 10.324

Proda se dvanadstropna hiša v sredini mesta, pripravna za vsako trgovino in obrt. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.244

Prevozna motorna žaga 3 HP, za rezanje drv, se proda. — Dopisi na pošti ni predal 103, Ljubljana. 10.264

Enonadstropna hiša v Mariboru se proda ali pa zamenja s hišo v Ljubljani. — Naslov v upravi »Slov. Narod«. 10.291

Tovorni avto 2 in pol tonski, znamke »Fiat«, v zelo dobrem stanju, se proda za 41 tisoč 250 dinarjev. — Vprašanja se pri V. Fortič, Slišnjska 17. 10.279

Proda se hiša v Radečah pri Zidanem mostu št. 29, v sredini trga; pripravna za vsako obrt. — Pojasnila daje lastnica **Marija Kovač, Loke** — Zagorje o. S. 10.296

Jedilni servis za 12 oseb, 2 železni angl. postelji z modrci, leseno kad, likalnik i. dr. prodam. Ogleda se Pod Turnom 6 (Umetn. paviljon) od 8—10 zjutraj. 10.305

Enonadstropna hiša na deželi se proda. Trgovski lokal z vsem inventarjem in stanovanjem je kupcu takoj na razpolago. — Natačneje je se poizve Sv. Jakoba trg 5. 10.270

Leno posestvo v ljubljanskem predmestju se ugodno proda. Obstoji iz hiše, gosp. poslopja, vrta in lepega stavbišča, ob glavni cesti. — Vprašanja pod »Lepa lega/10.265« na upravo »Slov. Narod«. 10.265

Moderna železna peč z znamko Phocbus, uporabljiva za vsako sobo ali lokal, se ceno proda ali eventualno zamenja za kolo. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.306

Žaga samica, s tremi listi in cirkularno, en kilometer od postaje, v bogati lesni okolici Gorenjske, garantirano stalno močna voda, se odda v najem za devet let. — Ponudbe pod žaga samica/10.290 na upravo »Slov. Narod«. 10.290

Pisarniške stene iz hrastovega lesa, nove, v najmodernejšem stilu, z 1 plačilnim oknom in 1 vrati, skupne dolžine 12 metrov, se po ugodni ceni prodajo. Vprašanja je nasloviti na A. Jelenc, Tržič. 10.300

Naprodaj: čistokrvni gobčarji: priflikovci (Zwergschneider), 1 samec in 1 samica po 8 mesecev, 3 samci po 6 tednov stari. — Poizve se z priznanostjo v trgovini Kham, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 8. 10.262

Kupim objekt za tovarno pripraven, samo v Ljubljani ali najbližji okolici, se kupi, z večjimi že obstoječimi delavnicami v obsegu ca. 1000 m². — Ponudbe je poslati pod šifro: »Tovarna 1000 10.245« na upravo »Slov. Narod«. 10.245

Stanovanja v Ljubljani v novozgrajeni hiši, obstoječe iz 3 sob, kuhinje, kopalnice, oddam za oktober t. l. Sijajna lega. Mesečna najemnina 3000 K. Plačljivo za 3 mesece naprej, poleg posojila 200.000 K z varstvom na ugodnem mestu. — Več pove uprava »Slov. Narod«. 10.228

Mesečna soba lepa, velika, se odda Mestni trg št. 13. Poizve se v trgovini istotam. 10.275

Mesečno sobo z električno razsvetljavo išče gospod za takoj. — Ponudbe na Bujas Franjo, Univerza. 10.253

Na stanovanje in hrano se sprejmeta dva gospoda. — Naslov v upravi »Slov. Narod«. 10.327

Soba išče gospod s 15. oktobrom. — Ponudbe na »F. K., Zadržna tiskarna« Ljubljana. 10.329

Soba išče v sredini mesta, z električno razsvetljavo, solidni gospod. — Ponudbe pod »Električna/10.252« na upravo »Slov. Narod«. 10.252

Zlatarski pomočnik, le prvovrstna moč, se proti dobri plači takoj sprejme. — Lud. Černe, zlatarjuvelir, Ljubljana, Wolfova ulica 3. 9727

Odda se snažna, zrčna, meblova na soba 2—3 gospodom ali gospodičam ali pa tudi zakonskemu paru s hrano. — Naslov na upr »Slov. Narod«. 10.289

Mesečno sobo išče jako soliden bančni uradnik. Električna razsvetljava. Poseben vhod. Nastop 1. oktobra. Naslov: Patik, Radovljica. 10.211

Sobo meblovano s posebnim vhodom, če mogoče v sredini mesta, iščem. — Nastop 1. oktobra. — Cenjene ponudbe pod »Soliden/10.309« na upr. »Slov. Narod«. 10.309

Meblovano mesečno sobo išče boljši gospod za takoj, najraje s separatnim vhodom. — Ponudbe pod »Takoj/10.274« na upravo »Slov. Narod«. 10.274

Stanovanje zamenjam 2 sobi, kuhinja (zraven je vrt), poleg državnega kolodvora, s stanovanjem, le da je spalnica prostornejša, event. tudi z eno sobo in vsemi drugimi pritlikalnimi. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.314

Stanovanje v Ljubljani v novozgrajeni hiši, obstoječe iz 3 sob, kuhinje, kopalnice, oddam za oktober t. l. Sijajna lega. Mesečna najemnina 3000 K. Plačljivo za 3 mesece naprej, poleg posojila 200.000 K z varstvom na ugodnem mestu. — Več pove uprava »Slov. Narod«. 10.228

Službe **Službo potnika** išče 36letni penzionirani železničar. — Ponudbe »Cargo«, pošto ležeče Jesenice. 10.255

Mizarskega vajenca sprejemem takoj. — Ig. Repše, Poljanska c. 19, Ljubljana. 10.207

Absolvent državne dvorazredne te-govske šole išče mesta praktikanta. — Cenjene ponudbe pod »Absolvent/10.313« na upravo »Slov. Narod«. 10.313

Zlatarski pomočnik, le prvovrstna moč, se proti dobri plači takoj sprejme. — Lud. Černe, zlatarjuvelir, Ljubljana, Wolfova ulica 3. 9727

Perfektno stenografino in strojepisko išče za takoj ali pozneje odvetsniška pisarna dr. Jos. Hacin in dr. Jos. Sajovic v Ljubljani, Kolodvorska 8. 10.213

Trgovski pomočnik manufakturne stroke, 35 let star, išče službo, gre tudi na deželo. — Cenjene ponudbe pod »Dobra moč/10.315« na upravo »Slov. Narod«. 10.315

Iščem mesto blagajničarke, prodajalke ali pisarniške moči kjerkoli. Grem tudi kot vzgojiteljica. — Cenjene ponudbe pod »Uporabna/10.322« na upravo »Slov. Narod«. 10.322

Pletarje izurjene, sprejme proti dobri plači od komada, Pletarna v Strišču, Slovenija t. z. o. z. Stanovanje preskrbljeno. — Delo stalno. 10.297

Dobrega šoferja iščem nujno za tovorni avto »Büssing«. Najboljše je, če je iz okolice Čakovca, Ptuja, Maribora. — Ponudbe pod »Büssing«, pošto ležeče, Ormož. 10.085

Kot učenko v trgovino z mešanim blagom dam 17letno dekle, močno in zdravo ter pošteno vzgojeno, z deželo, po možnosti z vso oskrbo v hiši. — Cenjene ponudbe pod »Učenka/10.323« na upr. »Slov. Narod«. 10.323

Mlad Istran išče službo, vešč slovenskega, hrvatskega, italijanskega jezika (tudi cirilice), knjigovodstva, strojepisja, dober korespondent. Voljan sem iti v vse kraje naše države. — Cenjene ponudbe je poslati na Viko Stroj-tič, St. Vid nad Ljubljano. 10.249

Lokali **Trinadstropna hiša** v sredini mesta, na jako prometnem kraju, pripravna za vsako trgovino ali obrt, se proda za 225 tisoč dinarjev. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narod«. 10.025

V najem se odda večji pritlikli lokal na cesti, v novi hiši, pripraven za prodajalne in pisarne, na eni glavnih ulic v Ljubljani, blizu južnega kolodvora. — Ponudbe pod »Pritlikli« na Aloma Company, Ljubljana. 10.318

Naprodaj razna vinska posoda in 5 velikih hranilnih sodov, dokler traja zaloga. — Avguštin, Šiška, St. Jerneja c. 231. 10.209

Posojila **2500—3000 Din** iščem posojila proti dobrim obrestim. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 10.321

Razno **Bukova drva** proužite z navedeno ceno družbi Hrljica, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. 10.256

Žago oddam v najem po zelo ugodnih pogoji. — Naslov pri upravi »Slov. Narod«. 10.311

Oglejte si voljeje pse, gar. čista pasma, izredno lepi. — Vila Inner, Begunje pri Lescah. 10.260

Francoščino in klavir poučuje učiteljica, izprašana v Parizu. — Aneta Potočnik, Aleksandrova cesta 11, pritličje, levo. 9933

Profesor nemščine daje sistematičen pouk iz nemščine in nemške literature za dijake in odrasle. — Naslov pri »Slov. Narod«. 10.312

Zobozdravnik (dr.) iz Nemčije, bivajoč v Ljubljani, išče mesta kot asistent ali namestnik. — Ponudbe pod »Zobozdravnik/10.308« na upr. »Slov. Narod«. 10.308

Kot družabnik želim vstopiti k dobro vpejanemu podjetju s kapitalom 70.000 Din, čez nekaj časa še 50.000 Din. — Ponudbe pod »Družabnik/10.310« je poslati na upravo »Slov. Narod«. 10.310

Inserati v »Malih oglasih« imajo neoporečno velik uspeh v »Slov. Narod«. Cena za prvih 20 besed 5— Din, vsaka nadaljna beseda 30 para.

Naročujte Slovenski Narod!

„Vesna“ Brata Pohlin i. dr. tvornica vlasnic, kljukic, rinčic za čevlje, kovinastih gumbov i. t. d. Ljubljana I, poštni predal 126 sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorce in cenik. Pri večjih naročilih popust. 6865

PRAVKAR JE IZSLA NOVA KNJIGA KSAVER MESKO: = Naše = življenje

Cena broširani knjigi Din 18—, po pošti Din 21—, Cena vezani knjigi Din 25—, po pošti Din 28—, Narod. knjigarna, Ljubljana Prešernova ulica 7.

DEJAVNA ZAVAROVALNA DRUŽINA potrebuje za svojo podružnico v Ljubljani mladega korespondenta (injo) z znanjem slovenskega, nemškega in srbohrvatskega jezika, strojepisja in stenografije ter URADNIKA (co) za manipulacijo. Ponudbe s prepisi sprejme na Poštni predal 4, Ljubljana.

Trgovina in hiša

izborno idoča se radi odpotovanja TAKOJ PRODA. Skoro novo gospodarsko poslopje, lep vrt. Vse v najboljšem stanju, v prometnem kraju poleg železnice na Dolenjskem. Sedež dekanije. Cena ugodna. Vprašanja pod »Hiša in trgovina« na anončni zavod H. Sax, 10325 Maribor. 10325

Z globoko tugo v srcu naznanjamo sorodnikom in znancem tužno vest, da je naš iskreno ljubljeni oče, gospod

FRANC MRAVLJAK

velikposestnik in župan

pri Sv. Antonu na Pohorju v sredo, dne 26. t. m. zjutraj v starosti 74 let mirno zatisnil za vedno svoje blage oči.

Pogreb blagega pokojnika bo v petek 28. t. m. ob desetih dopoldne na domače pokopališče.

SV. ANTON NA POHORJU, 26. septembra 1923.

Katarina Mravljak, žena.

Peter Mravljak, velikposestnik v Vuhredu; Frano Mravljak, profesor v Celju; Angoša Mravljak; Ivanka Mirnik, roj. Mravljak; Ivan Mravljak; Katarina Mravljak; Feliks Mravljak, bančni uradnik v Celju; Krstini Mravljak, otroci. — Ema Mravljak, roj. Lukner, Marta Mravljak roj. Bračovec, Frano Mirnik, sinac in zet.